

"THE LORD, THE LADY AND THE BUTLER"

Toneelstuk in vier bedrijven

Oorspronkelijke titel:

"THE ADMIRABLE CRICHTON"

door J.M. Barrie

8^e klas.

Verkorte vertaling uit het engels

door K.R. Gersons

K.R. Gersons
v. Tetslaan 14
3707 VD ZEIST NL
Tel.: 03404 - 13046

P E R S O N E N :

Lord Loam

Lord Brocklehurst

Hon. Ernest Woolley

Reverend John Treherne

Crichton, butler

Kapitein ter zee

Countess of Brocklehurst,
moeder van Lord Brocklehurst

Lady Mary Lasenby

Lady Catherine Lasenby) dochters van Lord Loam

Lady Agatha Lasenby)

Miss. Fisher, kamermeisje

Tweeny, keukenmeid

Servants Hall of Loam House

Scene : LOAM HOUSE te MAYFAIR.

honorable

Op het oogenblik dat het gordijn opengaat, zien we The ~~Master~~ ^{honorabile} ERNEST WOOLLEY het huis binnen komen. Er is een vrolijke glimlach op zijn gezicht te zien, hetgeen gewoonlijk betekent dat hij aan zich zelf denkt. Hij is perfect gekleed in een volmaakt kostuum. Hij is (nog) ongehuwd en dingt naar de hand van één van de ladies, zoals we zullen zien.

Van nature is hij goed gehumeurd en ziet de dingen in het leven het liefst alleen van hun zonnigste kant. Maar hij is slim, als het er op aankomt anderen zo hard mogelijk voor zich te laten werken, en zelf zowéinig mogelijk te doen.

The hon. ERNEST WOOLLEY is gewend bediend te worden. Bij binnenkomst in LOAM HOUSE geeft hij dan ook zijn hoed aan de ene, en zijn wandelstok aan de andere bediende, die hem open doen. En één van die bedienden is CRICHTON, de butler van LOAM HOUSE. In zijn soort is hij een volmaakte butler. Hij blijkt altijd overal te zijn waar iemand net een jas of een vest uitdoet (of aantrekt) zodat hij daarbij behulpzaam kan zijn - maar van zijn bewegingen merkt men niets. Nu eens duikt hij op aan de ene kant van salon, dan weer ~~in~~ aan de andere, en het lijkt wel, alsof hij zich onzichtbaar heeft verplaatst. Het butler-kostuum, dat hij draagt is even volmaakt als het edelmanskostuum van Mr. WOOLLEY, en het is slechts in dit zwarte pak, met wit jasje, dat CRICHTON zich geheel gelukkig voelt. Er zou bij wijze van spreken een aardbeving nodig zijn, om hem uit dat pak te krijgen, of misschien.....een schipbreuk.

CRICHTON heeft grote verering voor zijn meester, Lord LOAM, al vindt hij dat deze een ernstige tekortkoming heeft: hij is niet hooghartig genoeg tegenover zijn onderdanen, m.a.w. hij behandelt ze te vriendelijk. In de ogen van CRICHTON heeft een onderdaan "recht" op vernedering van zijn meerdere, in plaats van waardering.

Wat ons opvalt, is dat er in de kamer, waarin Mr. WOOLLEY wordt binnengelaten, zo ongelooflijk veel kussens zijn aan te treffen. Er zijn er tientallen. Dat is ook niet verwonderlijk, als men weet dat de vermoeide hoofden van de drie dochters van lord LOAM, elk op zijn minst ZES kussens nodig hebben, om enigermate comfortabel te kunnen uitrusten. En niet alleen kussens ziet men: Er staan twee grote sofa's en vele gemakkelijke fauteuils, om de moede ledematen op uit te strekken resp. volledig in te laten verdwijnen.

Ook hangen er belangwekkende schilderijen aan de muur. Lord LOAM is een kunstkenner en verzamelaar van de bovenste plank.

Oja, voor we het vergeten; er is nog iets dat onze aandacht vraagt. Waarom zouden er toch zo veel thee-bladen zijn en van die verrijdbare wagentjes met tientallen thee-kopjes-en-schoteltjes er op? Er is geen tafel, of er staat een blad met theekopjes op, zilveren schalen met Engelse biscuitjes, en bonbons. Bij het aanschouwen van al dat thee-servies, wordt de grijs om de mond van MR. WOOLLEY nog veel groter, want hij weet al waar dat allemaal voor is. Heel spoedig zullen wij het ook weten.

1e Bedrijf

- ERNEST: Ik meen uit de theekopjes te mogen afleiden, Crichton, dat de "grote ceremonie" hier zal plaatshebben ?
- CRICHTON: (Met een waardige zucht) Yes, sir.
- ERNEST: (Met veel sarcasme) Alle bedienden die naar boven komen, om thee te drinken in de salon... Geen wonder dat je er zo gelukkig uitziet, Crichton.
- CRICHTON: No, sir.
- ERNEST: Weet je Crichton, ik geloof dat je met een beetje inspanning er nog gelukkiger uit zou kunnen zien. (Crichton glimlacht gedwongen). Ben je het niet eens met Lord Loam's verplichting dat ~~zijn~~ bedienden zijn's gelijken zijn - eens per maand?
- CRICHTON: Het is niet aan mij om voor of tegen de vooruitstrevende denkbeelden van de Lord te zijn.
- ERNEST: Natuurlijk niet - en bovendien is het maar één keer per maand...
- CRICHTON: Op alle andere dagen is onze behandeling door de Lord alles wat maar wenselijk is.
- ERNEST: (Kijkt naar de theekopjes en bedenkt zijn eerste gezegde) Theekopjes, Crichton. Het leven is als een kopje thee: hoe meer we er van drinken, hoe dichterbij komen we bij het bezinsel.
- CRICHTON: (Buigend en in zijn handen wrijvend) Thank you sir.
- ERNEST: (Vertrouwelijk tot Crichton) Crichton, voor het geval ik gevraagd zou worden enigen woorden tot de bedienden te richten, heb ik een kleine speech in mekaar gedraaid. Alleen vroeg ik me af, waar ik het beste zou kunnen gaan staan. (Hij probeert verschillende plaatsen en blijft staan achter een grote stoel - in de houding van iemand die een grote menigte moet gaan toespreken. Crichton, met de beste bedoelingen, geeft hem een krukje om op te staan. Hij lijkt nu een stuk groter en komt tenminste boven de stoelleuning uit. Nu komen de ladies Catherine en Agatha binnen, en uit schaamte tilt Ernest het krukje van de grond en probeert het achter zich te verbergen. (De ladies zijn volgens de laatste mode gekleed maar ze zijn uiterst lui. Catherine is twee jaar ouder en dus ook twee jaar luiër dan Agatha).
- ERNEST: (Niet op zijn gemak vanwege het krukje dat hij tracht te verbergen) En, hoe maken de dames het vandaag ?
- AGATHA: Doe niet zo dom Ernest. Wil je echt weten hoe we het maken? We zijn doodop. Alleen al de gedachte dat we de bedienden moeten bezig houden is volkomen uitputtend.
- CATHERINE: Bovendien hebben we moeten beslissen welke japonnen we moeten meenemen op de boot, en dat is zo'n geestelijke inspanning.
- ERNEST: Jullie arme overwerkte schapsels. (Het is duidelijk dat Agatha zijn geliefde is, want hij helpt haar om haar voeten op een voetsteun te leggen, terwijl Catherine dat zelf moet doen) Laat je vermoeide ledematen maar rusten.
- CATHERINE: Maar waarom heb je een krukje in je handen ?
- AGATHA: Ja...
- ERNEST: (Bedenkt op dit moment een briljante smoes) Nou... Kijk... als de

bedienden strakt te gast zijn, dan moet ik butler zijn. Ik was juist aan het oefenen. Kijk ... dit is een dienblad.

(Hij houdt het krukje als een dienblad en balanceert er mee door de salon. Op dit moment komt lady Mary binnen en Ernest strekt het "dienblad" naar haar uit.)

(Lady Mary is een statige dame en de beide andere zusters zijn jaloers op haar schoonheid. Ze bekijkt alles vanuit de hoogte. Ze ziet er steeds uit alsof ze elk moment ter plekke in slaap zal kunnen vallen.)

LADY MARY Oh, jij bent het alleen maar Ernest. Ik dacht dat er iemand hier was. (Ze nestelt zich in kussens op de sofa.)

ERNEST. Een vermoeiende dag gehad, Mary?

MARY. Verschrikkelijk....de hele morgen verloovingsringen gepast.

ERNEST. (Dol op roddelpraatjes.) Wat zeg je me daar? Is het Brocklehurst? (Agatha schudt bevestigend met haar hoofd dat het zo is. Mary is te vermoeid om te reageren op zijn vraag.)

Ik wil je niet vermoeden, Mary, door aan te dringen op een mondeling antwoord, maar zonder je zelf al te veel in te spannen.... zou je "JA" of "NEE" willen knikken?

(Zelfs dit is nog te veel gevraagd voor Mary. Het enige wat ze nog net kan opbrengen, is dat ze haar hand optilt, zodat de verloovingsring zichtbaar wordt.)

De ring...de ring.... dan ben ik te laat...te laat.....

Mag ik eens vragen, Mary, weet Brooky d'r wel van? Oh, natuurlijk, het is die afschuwelijke moeder van hem die dit heeft doorgedrukt. Moeder doet alles voor Brooky.

LADY MARY. Brutale knaap.....

ERNEST. (Daar komt weer een van zijn beroemde gezegdes.) Ik wist dat het zo was, al weet ik niet alles. Agatha, ik ben nooit jong genoeg om alles te leren.

(Hij kijkt hoopvol naar de ladies om instemming, maar ze zijn te vermoeid om hem te volgen.)

AGATHA. Jong genoeg ??

ERNEST. Ja, natuurlijk. Ik ben nooit jong genoeg om alles te leren.

AGATHA. Het klinkt erg intelligent, maar het blijft raadselachtig.

(Met een grote zwier opent nu Crichton de deur en laat de dominee, John Treherne binnen, die het gezelschap groet.)

CATHERINE. Ernest, vertel het aan Mr. Treherne.

ERNEST. Luister Treherne, ik ben nooit jong genoeg om alles te leren.

TREHERNE. Hoe bedoel je Ernest?

ERNEST. (Ongeduldig) Ik bedoel wat ik zeg.

LADY MARY. Zeg het nog eens, maar langzamer.

ERNEST. Ik-ben-nooit-jong-genough-om-alles-te-leren.

TREHERNE. Nu begrijp ik het, mijn jongen. Wat je eigenlijk wilt zeggen is, dat je nooit OUD genoeg bent om alles te leren.

ERNEST. Nee, dat bedoel ik niet.

TREHERNE. Ik verzeker je dat dat het is.

LADY MARY. Natuurlijk, dat is het.

CATHERINE. Ja Ernest, dat is het.

ERNEST . (Roept Crichton.) Crichton, ik ben nooit JONG genoeg om alles te leren.

(Crichton, als butler en bediende van het huis, is verplicht om te lachen om de grapjes van de familieleden. Met grote moeite perst hij een glimlach op zijn lippen en al handen-wrijvend zegt hij:)

CRICHTON. Thank you , sir.

(Hier komt Lord Loam binnen, vergezeld van Lord Brocklehurst, door Ernest minachtend "Brocky" genoemd. Lord Loam is een kleine, dikke, vriendelijke, en beminnelijke persoon. Hij is bekend, of beter, berucht om zijn vreemde vooruitstrevende ideeën als zouden alle mensen gelijk zijn aan elkaar.)

LORD LOAM. (Iedereen breeduit groetend.) Ah, jij bent er al Ernest..... Voelt U zich gereed voor de zeereis, Treherne...?

TREHERNE . Ik verheug me er geweldig op.

LORD LOAM. Zo hoort het ook. (Zet nu zijn dochters aan het werk alsof het luie serveersters zijn.) Vooruit dan, Mary, Catherine, Agatha, aan het werk, aan het werk..... Ze vinden het toch zo leuk.

MARY. Ze verafschuwen het.

LOAM. Mary, doe je plichten. (Hij wijst streng naar de tee-tafel.)

ERNEST. (Doelend op Mary's verlovingsring.) Gefeliciteerd Brocky.

BROCKLEHURST. (Wil zo niet genoemd worden.) Bedankt.

ERNEST. Is moeder in haar schik?

BROCKLEHURST. Moeder is erg in haar schik. (Hij blijft waardig.)

ERNEST. Goed zo. Ga je met ons mee op het jacht?

BROCKLEHURST. Het spijt me, ik kan niet. En bovendien wil ik geen BROCKY genoemd worden,

ERNEST. Houdt moeder daar niet van? (plagend.)

BROCKLEHURST. Neen. (Zij gaan uit elkaar. Ernest denkt aan de speech die hij moet gaan houden. Crichton komt binnen.)

LOAM. We zijn allen gereed, Crichton. (Crichton kijkt of hij op een zure citroen bijt. Hij vindt deze ceremonie een ontzetting.)

MARY. Kijk eens hoe Crichton er van geniet. (Sarcastisch)

L OAM. Hij is de enige die er niet van geniet. Arm schepsel.

CRICHTON. Ik kan er niets aan doen dat ik een Conservatief ben, my Lord.

LOAM. Wees een man, Crichton. Je bent van hetzelfde vlees en bloed als ikzelf

CRICHTON. Oh, my Lord.

LOAM. (Scherp.) Laat ze binnen; tussen twee haakjes, de vorige keer waren ze er niet allemaal.

CRICHTON. Allen my Lord, behalve de allerlaagsten.

LOAM. Ze moeten er allemaal zijn. En vergeet dit niet, Crichton, vanmiddag ben je mijn's gelijke. Doe wat ik je gezegd heb. (Tot zijn dochters:) En meisjes, praat vriendelijk tegen het personeel. Wie niet vriendelijk is, die moet reciteren.

(Tegen Ernest:) Ernest, ik zal jou opdragen een paar woorden tot het personeel te richten, ietsleuks - iets sprankelends.

ERNEST. Maar oom, ik heb niets voorbereid.

LOAM. Improviseer maar iets.

ERNEST. Nou ja.... als me iets op het moment te binnen schiet.... (Onopvallend zet hij het krukje neer achter de leuning van de hoge stoel.)

(Crichton verschijnt nu om het huis-personeel aan te kondigen. De eerste is de huishoudster.)

CRICHTON. Mrs. Perkins.

LOAM. (Schudt haar de hand.) Dat verheugt me, Mrs. Perkins. Mary, onze vriendin, Mrs. Perkins.

MARY. Hoe gaat het Mrs. Perkins? Wilt U niet gaan zitten?

LOAM. (Dreigend naar Agatha) Agatha.

AGATHA. (Tot Mrs. Perkins.) Hoe gaat het met U, gát U toch zitten.

LOAM. (Stelt haar voor.) Lord Brocklehurst - mijn waarde vriendin, Mrs. Perkins.

(Lord Brocklehurst buigt en gaat er vandoor. Hij valt terug op Ernest)

BROCKLEHURST. In 's hemelsnaam, Ernest, laat me hier niet alleen staan. Dit soort vertoningen gaan regelrecht in tegen al mijn principes.

ERNEST. Blijf maar in mijn buurt, dan overleef je het wel.

CRICHTON. Monsieur Fleury.

ERNEST. De chef.

LOAM. (Schudt handen met de chef.) Ik ben verheugd U hier te zien, monsieur Fleury.

Fleury. Thank you very much.
(Fleury buigt naar Agatha, die niet erg stralend is.)

LOAM. Agatha....recitatie....(Ze probeert onmiddellijke te glimlachen bij het woord RECITATIE, dat alle zusters angst inboezemt, en vindt onmiddellijk een zetel en tee voor monsieur Fleury.)
(Lady Mary gaat rond met het tee-blad. Treherne en Ernest lopen rond en kijken lachend naar het geheel. Brocklehurst probeert zich enigszins achter hen te verschuilen.)

CRICHTON. Mr. Rolleston.

LOAM. (Schudt handen met zijn eigen bediende.) Hoe gaat het Rolleston?
(Catherine zorgt voor een plaatsje voor Rolleston.)

CRICHTON. Mr. Tompsett. (Hij wordt met veel te grote eer ontvangen en voelt zich klein worden.)

CRICHTON. Miss. Fisher. (Zij is Lady Mary's kamermeisje.)

LOAM. Aangenaam miss. Fisher. (Zelfs Loam is nu niet geheel op zijn gemak.)

ERNEST. Mag ik zo vrij zijn, miss. Fisher. (Hij neemt haar arm en brengt haar naar een bank.)

CRICHTON. Miss. Simmons. (Zij is Catherine's kamermeisje.)

ERNEST. (Misschien om Miss. Fisher een beetje jaloers te maken.) Eindelijk ontmoeten we elkaar dan eens. Wilt U niet gaan zitten?

CRICHTON. Mademoiselle Jeanne.

LOAM. Verheugd, U hier te zien, Mademoiselle Jeanne. (Agatha's kamermeisje)
(Iedereen is nu in een "geanimeerd" gesprek. Maar Loam vindt dat zijn dochters nog niet vriendelijk genoeg zijn. Hij fronst zijn wenkbrouwen naar Mary en kijkt haar doordringend aan.)

MARY. (Reagerend op haar vaders boze blik.) Mr. Treherne, dit is Fisher, mijn kamermeisje.

LOAM. (Scherp.) Je wat ???

MARY. Eh... mijn vriendin.

CRICHTON. Thomas.

LOAM. Hoe gaat het Thomas? (De opperste schoenpostaar geeft hem aarz-
lend de hand.)

CRICHTON. John.

LOAM. How do you do, John?
(Ernest geeft Lord Brocklehurst een seintje, deze haast zich
naar hem toe.)

ERNEST. Stelt hen aan elkaar voor.) Brocklehurst, dit is John. Jullie
hebben elkaar geloof ik al eens ontmoet bij de voordeur.

CRICHTON. Jane. (Ze komt binnen terwijl ze haar handen aan haar schortje
schoon wrijft.)

LOAM. Geef me de hand, Jane.

CRICHTON. Gladys.

ERNEST. Hoe gaat het er mee, Gladys. Heb je mijn oom al ontmoet.

LOAM. Je hand, Gladys. (Hij stuurt Agatha op haar af.)

CRICHTON. Tweeny. (Zij is een klein angstig keukenmeisje, waarover we later
nog meer zullen horen.)

LOAM. Blij je te zien, Tweeny.

FISHER. (Tegen John) Ik zag je praten tegen Lord Brocklehurst. Stel me
eens aan hem voor.

LORD BROCKLEHURST (Op hetzelfde moment tegen ERNEST.)
Dat is een verdraaid aardig meisje. Als ik iemand de thee moet
inschenken, dan is zij het wel.
(Maar ERNEST probeert hem en FISHER van elkaar te houden, net op
het moment dat ze elkaars handen willen schudden.)

ERNEST. Nee hoor, 't heeft geen zin Brocky, moeder zou het niet
apprecieren. (Hij ontdekt Tweeny) Die is veiliger voor jou.
Charmant meisje, en ze smacht er naar om je te leren kennen.
Laat me je aan haar voorstellen. Tweeny, Lord Brocklehurst.
Lord Brocklehurst, Tweeny.
(Lord Brocklehurst aanvaardt zijn lot, maar hij heeft toch
een oogje op FISHER, EN DAARVAN KAN NOG HEEL WAT TERECHT
KOKEN, zoals we later zullen zien.)

LOAM. (Streng tegen Crichton.) Ze zijn er niet allemaal.

CRICHTON. (Met een zucht.) Alleen nog de allerlaagsten.
(Een stalknecht en de tuinman worden binnen gelaten. Geen van de
drie dochters schenkt hun enige aandacht.)

LOAM. (Vermanend.) Wie zal er reciteren?
(Nu worden ook deze laagsten naar een plaatsje gewezen.)

LOAM. (Tegen Tompsett met wie hij thee drinkt.) En, hoe maken ze het
thuis allemaal?

TOMPSETT. Fairish, my lord, als U de paarden bedoelt?

LOAM. Nee, nee, je gezin. Hoe gaat het met de baby?

TOMPSETT. (Trots als een pauw.) Groeit als kool, my lord.

LOAM. Een fijne jongen, een fijne jongen. Dat zei ik al toen ik hem voor
het eerst zag.

TOMPSETT. Neemt U me niet kwalijk, my lord. Het is een meisje.

LOAM. Een meisje? Ha, ha, precies wat ik zei. Ik herinner me nu precies
wat ik zei: het wordt vast een meisje.
(Crichton komt naar beneden.)

- LOAM. Zeer vereerd je te zien Crichton. (Zij schudden de handen.)
Mary, je kent Mr. Crichton?
- MARY. Melk en suiker Crichton?
- CRICHTON. Ik schaam me hier tegen U te praten, my lady.
- MARY. Voor zo'n perfecte butler als U, moet dit alles wel heel onpasselijk zijn. (Crichton heeft te veel respect om te antwoorden.) Oh, alstublieft, zeg toch iets. U veraschuwt MIJ toch ook?
- CRICHTON. Het doet me pijn, my lady. Na de thee-middag van vorige maand, in een vlaag van "gelijkheid", noemde de schoenpoetser mij Crichton..... Hij werd ontslagen.
Eigenlijk had ik zelf ontslag moeten nemen, maar, onze meester heeft een zetel in het Hoger Huis. En daar zweer ik bij.
- MARY. Alstublieft - praat U verder. Wat bedoelde Mrs. FENEST toen hij zei; dat hij nooit jong genoeg was om alles te leren?
- CRICHTON. Ik heb geen idee, my lady.
- MARY. Maar U lachte toch?
- CRICHTON. My lady, hij is de tweede zoon van een edelman.....
(Lady Mary knikt begrijpend.)
- BROCKLEHURST. (Tegen Tweeny.)
Vertel me eens, ben je naar de opera geweest? Eh....wat voor weer hebben jullie daar beneden in de keuken? (Tweeny giegelt iets onverstaanbaars.) In 's hemelsnaam meisje, spreek eens wat duidelijker.
- CRICHTON. (Nog steeds in gesprek met Lady Mary.) Neen, my lady. Zijn lordship mag ons dan verplichten hier allen van gelijke stand te zijn, maar onder het personeel zal nooit gelijkheid heersen.
- LOAM. (Hij heeft Crichton horen praten.) Wat hoor ik daar? Geen gelijkheid? Zie je dan niet Crichton, dat onze verdeling in standen kunstmatig is en dat als we zouden terugkeren tot de natuur - hetgeen ik heel mijn leven zal nastreven - wij allen gelijk zouden zijn?
- CRICHTON. Is het toegestaan dit tegen te spreken?
- LOAM. Ga je gang.
- CRICHTON. De verdeling in standen, my lord, is niet kunstmatig. Het is het logische gevolg van een beschaafde maatschappij. (Tegen Lady Mary.) Er moet altijd een baas zijn en bedienden in alle beschaafde gemeenschappen, my lady, want dat is natuurlijk, en wat natuurlijk is, dat is goed.
- LOAM. Het is erg onnatuurlijk voor mij om je toe te staan zo'n nonsense te verkondigen.
- CRICHTON. Ja, my lord, dat is nu juist wat ik tracht uit te leggen.
(Loam gaat geergerd weg en schenkt Tweeny thee in.)
- FISHER. (Beledigd tegen Catherine.) Zijn lordship heeft dat keukenwif voor de tweede keer thee ingeschonken.
- CATHERINE. Maar waarom niet?
- FISHER. My lady, ik... in mijn positie. Ik had eerst gevraagd moeten worden.
- CATHERINE. (Geschrokken, wil haar inschenken.) Wilt U soms nog thee?
- FISHER. Nee, dank U wel.

(De thee-middag gaat zo voort en ieder wacht met spanning af welke woorden lord Loam tot zijn personeel zal richten. De bedienden zitten in spanning, omdat zij de vorige keer op de verkeerde plaats hebben geklapt. Zij letten op Crichton, die het dit keer precies zal aangeven.)

ERNEST is geërgerd omdat hij pas als tweede zijn toespraak mag houden, terwijl zijn eigen toespraak natuurlijk veel "beter" is. Brocklehurst vreest dat het bestaan van elke lord als zodanig onttroond zal worden. En Crichton is bang - zijn meester kennende - dat deze midden in zijn toespraak zal blijven steken, omdat hij zijn tekst niet kan onthouden. De dochters zijn bang dat hun vader erg persoonlijke opmerkingen zal maken over hun, in het bijzijn van al het personeel. Maar Lord Loam is een en al opgeruimdheid. Hij ziet het krukje van ERNEST achter de stoel staan, gaat er naar toe en zet zichzelf in de houding voor de toespraak. De dochters bijten op hun lippen, het personeel kijkt naar de grond.

LOAM. Waarde vrienden, ik ben verheugd jullie allen zo gelukkig te zien. Eens werd mij voorspeld dat deze thee-middagen voor jullie onaangenaam zouden zijn. Zijn ze onaangenaam? Ik hoor jullie al lachen bij de gedachte.

(Hier geeft Crichton -onzichtbaar voor Loam - het teken dat allen moesten lachen)

Welnu, wij zullen voor enige maanden van elkaar moeten scheiden. Want, zoals jullie weten, zullen mijn dochters, Mr. Ernest en Mr. Treherne mij vergezellen op mijn jacht, de "BLUE BELL", op een verre reis naar afgelegen streken van de aarde. Binnen achtenveertig uur zullen we onderweg zijn.

(De schoenpoetsjongen maakt met zijn armen een juichend gebaar.)

Denk vooral niet, dat ons leven op het jacht een lange luie vakantie zal zijn. Mijn denkbeelden over uitbundige luxe van vandaag zijn wel bekend, en wat ik predik, dat zal ik ook in praktijk brengen. Ik heb daarom besloten, dat mijn dochters, inplaats van elk een kamermeisje, op deze reis er een met z'n drieën zullen moeten delen.

(De drie kamermeisjes en de ladies rijzen van hun zetels.)

CRICHTON. My lord.

LOAM. Mijn besluit staat vast.

ERNEST. Ik ben het er helemaal mee eens.

LOAM. En nu, mijn vrienden, heb ik bedacht dat ik jullie een paar woorden zou kunnen meegeven om te overdenken, gedurende mijn afwezigheid - een nobel gezegde. In verband daarmee herinner ik me een spreekwoord, hetwelk van grote invloed is geweest op mijn leven. Ik hoorde het voor het eerst vele jaren geleden. Dat spreekwoord is - dat spreekwoord was - het spreekwoord dat ik bedoel -

(Hij is het vergeten en wordt bleek. Met een zakdoek wrijft hij de zweetdruppels van zijn voorhoofd.)

MARY. Oh, hemel - ik geloof dat hij het is vergeten.

LOAM. Het spreekwoord - het spreekwoord dat ik bedoel. w.....

(Helaas, hij is het vergeten. Hij grijpt in de lucht, als kon hij het daar nog pakken. Crichton geeft het sein voor applaus. Het helpt niet.

Nu heb ik het.....

MARY. Crichton. (Zij geeft het teken dat het personeel nu weg moet.)

(Een voor een worden ze uitgelaten, echter de aller laagsten eerst, de hogeren pas het laatst. Het gebeurt zeer snel en haast onmerkbaar. Daarna begeleiden CRICHTON en TREHERNE lord Loam naar een andere kamer, terwijl deze nog steeds roept: "Het spreekwoord, het spreekwoord.")

(De ladies blijven nu achter en kunnen hun hart luchten.)

MARY. Een kamermeisje onder drie volwassen vrouwen.

BROCKLEHURST.

Mary, ik geloof dat ik maar moet gaan. Die afschuwelijke keukenmeid.

MARY. 't Is jouw schuld niet, George.

- BROCKLEHURST. Je vaders's denkbeelden zijn schokkend, en ik ben blij dat ik niet mee kan op het jacht. Moeder zal het met me eens zijn. We zien elkaar nog voor het vertrek darling.
(Hij groet de anderen en vertrekt.)
- ERNEST. Zelfzuchtig heer. Denkt alleen aan zichzelf. Hoe moet het nu met MIJN toespraak?
- MARY. Een kamermeisje voor ons drien. Wat moeten we doen?
- ERNEST. Pooch. Jullie zullen zelf alles moeten doen.
- MARY. Alles zelf doen? Hoe kunnen we weten waar alles opgeborgen is?
- AGATHA. Denk je er aan dat jurken op de rug sluiten?
- CATHERINE. Hoe zullen we onze schoenen kunnen aantrekken?
- MARY. Wie brengt ons naar bed? En hoe zullen we ooit weten dat het ochtend is, als er niemand is om de luiken te openen?
(Crichton loopt door de salon op weg naar een ander vertrek.)
- ERNEST. Hoe maakt zijn lordship het nu?
- CRIGHTON. Iets meer op zijn gemak, sit.
- MARY. Crichton, stuur Fisher naar me toe. (Crichton af.)
- ERNEST.. Ik heb geen medelijden met jullie. Ik-....
- MARY. Ernest, ga weg en beledig ons niet langer.
- ERNEST. En maar wat graag ga ik weg. Ta-ta jullie allemaal. Hij vroeg mij een paar woorden tot het personeel te richten; ik kwam hier om te spreken, en ik ben er nog helemaal niet zeker van of ik hiertegen niet officieel moet protesteren. (Vertrekt.)
- MARY. (Bemoedert nu haar jongere zusters.) Mijn arme zusters, kom hier. (Ze komen aarzelend naar haar toe) Hierdoor moeten wij juist de koppen bij elkaar steken. Het is mijn plicht, om jullie te beschermen.
- CATHERINE. (Tegen Agatha) Zo vriendelijk was ze nog nooit.
- MARY. Ik stel voor, dat als we op het jacht zijn, Fisher aan jullie uit te lenen als ik haar zelf niet nodig heb.
- AGATHA/CATHERINE. Fisher ???
- MARY. Natuurlijk. Als oudste heb ik besloten dat mijn meid ons zal vergezellen.
- CATHERINE. Mary, jij gemene pad.
- AGATHA. Niets op aarde zou Fisher er toe kunnen bewegen een hand naar Catherine of naar mij uit te steken.
- MARY. Daar was ik al bang voor en het spijt me voor jullie.
(Ze worden onderbroken door FISHER, die binnen gelaten wordt)
Fisher, je hebt gehoord wat zijn lordship heeft gezegd?
- FISHER. Yes, my lady.
- MARY. Om blijk te geven van mijn waardering voor je, heb ik besloten dat jij het kamermeisje bent, dat ons zal vergezellen op de reis.
- FISHER. (Ijskoud) Thank you my lady.
- MARY. Dat is alles, je kunt gaan.
- FISHER. (Er uit flappend.) Neemt u mij niet kwalijk my lady, maar ik neem hierbij mijn ontslag.
(Catherine en Agatha glunderen, het zal nu immers HUN kamermeisje zijn die mee zal gaan. Mary doet of het haar niet raakt.)
- MARY. Oh, ja, ga dan maar.

- CATHERINE. Maar waarom, Fisher?
- FISHER. Ik kan het niet op mij nemen drie dames tegelijk te bedienen. WIJ doen het eenvoudig niet. Oh, my lady, te bedenken dat deze belediging.....
- MARY. Ik heb je gezegd dat je kon gaan Fisher. (Zij gaat weg.)
- AGATHA. Net goêd voor je. (Tegen Mary.)
- CATHERINE. Dus wordt het toch Simmons. Stuur haar naar boven Crichton.
- CRICHTON. My lady, neemt U mij niet kwalijk.....
- CATHERINE. Wat is er?
- CRICHTON. Ik meen te weten, my lady, dat Simmons ook ontslag heeft gevraagd; om dezelfde reden als Fisher.
- CATHERINE. Oh.
- AGATHA. Nou, Catherine, dan nemen we Jeanne.
- CRICHTON. En Jeanne ook, my lady.
(Mary leest een boek alsof het haar niet meer aangaat. De twee anderen schamen zich niet hun spijt te tonen.)
- AGATHA. Ze hebben gelijk. Zou er een meid zijn, die zichzelf respektéerde, die drie ladies zou bedienen?
- CRICHTON. Ik geloof wel dat zulke personen bestaan, my lady.
- MARY. (Een beetje wanhopig.) Crichton, wat moeten we doen? We varen binnen twee dagen weg. Kan er zo iemand gevonden worden?
- CRICHTON. Er is in dit gebouw, my lady, een jonge vrouw -
- MARY. Breng haar bij mij. (Tegen haar zusters.) Jullie hoeven er niet op te wachten.
- CATHERINE. O nee? We hebben je gemene spelletje in de gaten Mary.
- AGATHA. We blijven hier en zullen er op staan dat we ons deel van haar krijgen.
(Ze blijven wachten tot CRICHTON terug komt met..... Tweeny, die angstig kijkt.)
- CRICHTON. Dit is, my lady, de jongedame.
- CATHERINE. Hemeltje lief.
(Het is duidelijk dat ze haar alledrie ongeschikt achten.)
- MARY. Wees niet bang meisje, kom eens dichterbij.
- CRICHTON. Haar verschijning is misschien niet wat U zich had voorgesteld, haar manieren evenmin, maar....ze heeft een hart van goud.
- MARY. Wat is jouw taak hier in huis?
- TWEENY. Ik...ik ben een TWEENY.
- CATHERINE. Een wat ???
- CRICHTON. Een TWEENY, my lady, dat betekent eigenlijk dat ze niets is, maar men zou haar BETWEEN-MAID kunnen, noemen. Ze staat tussen de vrouw die de groente wast en de kok in, en réikt de groente aan. Zodéende...een TWEENY.
- MARY. Ik ben bang dat ze niet geschikt is voor ons.
- CRICHTON. My lady, naast dit simpele uiterlijk gaan verscholen een zeer zachte natuur en zeldzame vrouwlijke talenten.
- AGATHA. Daar zitten we helaas niet verlegen om.
- CRICHTON. En zij is het, die kapsels van de kamermeisjes verzorgt, als die 's avonds uitgaan.
(De drie zusters raken nu tenslotte toch geïnteresseerd.)

- MARY. Kapt zij Fishers' haar?
- TWEENY. Yes , my lady, ik doe het haar als ze naar een feest gaan.
- CRICHTON. Gaat.
- TWEENY. Gaat. En ik ben het die die jurken veranderen zodat die past.
- CRICHTON. Passen.
- TWEENY. Passen.
- AGATHA. Mary?
- MARY. Ik zal haar zeker meenemen.
- CATHERINE. WIJ zullen haar zeker meenemen. Tweeny, we hebben besloten een lady's maid van je te maken.
- TWEENY. Potverdriedubbeltjes.
- MARY. Tussen twee haakjes, ik hoop dat je een goede matroos bent.
- TWEENY. (Geschrokken.) U bedoelt toch niet, my lady, dat ik mee op het schip moet??
- MARY. Jazeker.
- TWEENY. (Tot CRICHTON.) Maar.....U gaat nie, sir?
- CRICHTON. Nee.
- TWEENY. (Vastbesloten.) Dan gaan ik ook nie.
- AGATHA. Je moet.
- TWEENY. Hem alleen laten. Ikke nie.
- MARY. Meisje wees niet dom.
- TWEENY. IK-DOEN-HET-NIE ..
- CRICHTON. Daar was ik al bang voor, my lady.
- MARY. (Tot Tweeny.) Verlaat de salon.
(CRICHTON staat op het punt te vertrekken als Loam heet-ziedend van woede binnenstormt.)
- LOAM. The ingrate. The smug. The fop.
- CATHERINE. Wat is er aan de hand vader?
- LOAM. Die vent van mij, Rolleston, weigert ons op reis te vergezellen, omdat jullie met een meid moeten doen.
- AGATHA. Hoera.
- LOAM. Crichton, vind voor mij een bediende die zonder drie kamermeiden kan. Ieder die je vind is goed.
- CRICHTON. Yes, my lord. (Maar hij is geschékt)
- LOAM. The ingrate, the puppy, the smug.
(AGATHA krijgt een idee en fluistert iets naar lady MARY.)
- MARY. Ik een gunst vragen van een bediende? Nooit.
- AGATHA. Dan doe ik het. Crichton, het is slechts voor drie maanden; denk je niet dat jij, jijzelf....jij.... (CRICHTON begrijpt wat zij bedoelt, richt zich op, en laat merken dat hij beledigd is.) Het spijt me.
- CATHERINE. Maar denk eens wat een vreugde het voor Tweeny zou zijn.
(Crichton is innerlijk geroerd, maar schudt zijn hoofd.)
- MARY. Crichton, is het wel verantwoord je meester zo ver te laten reizen, met die gevaarlijke denkbeelden over gelijkheid?

(CRICHTON is zichtbaar in tweestrijd. Tenslotte heeft hij zijn besluit genomen, en gaat naar zijn meester toe, die door de kamer loopt te ijsberen.)

- CRICHTON. My lord, ik heb de man gevonden die U zoekt.
- LOAM. Nu al? Wie is het? (CRICHTON maakt een buiging al teken dat hij het zelf is, die zich aanbiedt om mee te gaan op het jacht.)
- CATHERINE. Vader, wat goed van hem.
- LOAM. Geweldig goed. Dank je Crichton. Dat helpt ons mooi uit een netelige situatie. En het zal Rolleston niet lekker zitten. Kom met me mee, dan gaan we het hem meteen vertellen.
(Loam gaat weg, gevolgd door CRICHTON, maar AGATHA houdt CRICHTON tegen en reikt hem haar hand.)
- CRICHTON. My ladyde hand van een bediende.
- AGATHA. We zijn je dankbaar Crichton. Maar waarom heb je er in toegestemd om mee te gaan op het jacht?
- MARY. Crichton, ik ben nieuwsgierig. Ik sta op een antwoord.
- CRICHTON. My lady, ik ben de ^{zelf}zoon van een butler en een lady's maid - misschien wel de gelukkigste van alle combinaties en het mooiste wat er voor mij op aarde bestaat, is een deftig Engels edelman's huis, waarin ieder zijn plaats kent. Als ik gelijk zou zijn in rang aan U, my lady, wat zou ik daar voor plezier aan beleven? Alleen al de gedachte de Miss. Fisher of mademoiselle Jeanne mijn's gelijke waren zou me pijn doen.
- CATHERINE. Maar vader zegt, dat als we zouden terugkeren tot de natuur.....
- CRICHTON. Als we dat deden, my lady, dan zou het eerste zijn wat ~~veranderingen~~ wat we zouden doen, een hoofd uitzoeken. Maar andere omstandigheden veranderen de zaken; dezelfde persoon zou niet de meester hoeven te zijn, noch dezelfde personen de bedienden. Overigens zouden wij daar zelf niet eens in kunnen beslissen. De natuur zelf zou voor ons besluiten.
- MARY. Je hebt het allemaal wel goed doordacht, Crichton.
- CRICHTON. Yes mylady.
- CATHERINE. En je hebt dit gedaan voor ons, Crichton, omdat je dacht dat het het beste was voor je meester.
- CRICHTON. Ik zou prefereren te zeggen, my lady, dat ik het gedaan heb voor het Huis.
- AGATHA. Dank je Crichton. Mary, wees vriendelijker tegen hem. (Lady MARY is weer verder gaan lezen in haar boek.) Als we op de een of andere manier zouden kunnen blijk geven van onze dank.....
- CRICHTON. Als ik het zo mag zeggen, my lady, dan zou U dat kunnen doen door zo te zijn als lady Mary, want het is juist de minachting van onze meerdere, waar we zo gesteld op zijn. Evenzo kijken wij, de hogere personeelsleden neer op de lager geplaatsten, en zij weer op de nog lageren.
(CRICHTON af. De ladies begraven zichzelf in de zachte pluche kussens van de sofa's in de salon.)
- AGATHA. Oh, dear, wat een vermoeiende dag.
- CATHERINE. Ik ben dood op. Trek je voeten eens wat in, hebzuchtig schepsel.
- MARY. Ik vraag me af wat hij bedoelde met: omstandigheden kunnen de zaken veranderen.
- AGATHA. Praat niet Mary. Ik sliep al haast.
- MARY. Wat zou hij bedoelen met : dezelfde persoon zou niet de meester zijn, noch dezelfde personen de bedienden.
- CATHERINE. Wees alsjeblieft stil Mary, en laat het maar over aan de Natuur. Hij zei toch dat de natuur zou beslissen.
- MARY. En toch vraag ik me af.....(Haar boek valt op de grond. Ze slapen.)

H E T T W E E D E B E D R I J F

Het eiland.

- ERNEST. (Hij heeft iets geschreven op een losse bladzij uit het enige boek dat de schipbreuk heeft overleefd.)
Dit is wat ik heb geschreven: "SCHIPBREUK, SCHIPBREUK, SCHIPBREUK. Ze spoelden aan op een verlaten eiland in de Tropen, de volgende personen: The Honorable Ernest Woolley, dominee John Treherne, de ladies Mary, Catherine en Agatha Lasenby met twee bedienden. Wij zijn de enige overlevenden van het stoom-jacht BLUEBELL, dat een vreselijke orkaan ontmoette op haar tocht door deze zeeën, en spoedig werd tot een volkomen wrak. De bemanning gedroeg zich dapper, door ons allen eerst in de enige reddings-sloop te laten. Wat er van hen geworden is kan ik niet zeggen, maar wij, na de meest verschrikkelijke ontberingen doorstaan te hebben, en onvoldoende gekleed, in wat schamele kleding die we in het donker nog konden meenemen....
- MARY. Wil je onze kleding niet beschrijven.
- ERNEST.zijn er tenslotte in geslaagd dit eiland te bereiken, weliswaar met het verlies van iemand....uit ons gezelschap....namelijk Lord Loam, die moedig zijn leven heeft opgeofferd in een dappere poging een van de bedienden te redden....die over boord was gevallen.
- AGATHA. (De ladies hebben lang gehuild om het verlies van hun vader, maar ze kijken op omdat in dit verhaal iets toch niet helemaal klopt.)
Maar Ernest - het was juist Crichton die over boord sprong om te proberen vader te redden.
- ERNEST. Nou ja, het was nogal stom van oom om met zijn leven te spelen, door te proberen als eerste in de reddingsboot te komen; en daar dit dokument, als het ooit gevonden wordt, in de Engelse kranten afgedrukt zal worden, dacht ik dat het zo wel beter was.....
- MARY. Dat is erg attent van je Ernest.
- ERNEST. (Gaat verder met voorlezen.) "'s Nachts worden we opgeschrikt door wilde katten en gesis van slangen." (Deze zin verandert hij)
".....worden de ladies opgeschrikt. Tegen deze vijanden hebben we geen andere wapens dan een hamer en een bijl. Een emmer die aan - spoelde is de enige gemakkelijke stoel die we bezitten....."
- MARY. En Ernest zit er op.
- ERNEST. Stil toch. "En bij al deze ellende valt de nacht hier plotsling en dan sluipen wilde beesten rond die brullen en loeien."
- MARY. Heb je vermeld dat vleermuizen het blóód uit onze tenen zuigen als we slapen?
- ERNEST. Nee, dit is alles. En ik eindig met: "Red ons of het is te laat. Rijke beloning. Getekend Ernest Woolly, in naam van ons kleine gezelschap." - Nu zal ik dit papier in een fles doen en in zee gooien.
(Hij doet het kostbare dokument in een flesje en duwt de kurk er op. Op het zelfde moment schiet hem een van zijn briljantste gezegdes te binnen.)
Het getij keert om, laten we de postwagen niet missen.
(Ze zijn allen zo ongelukkig dat ze niet om zijn grapje kunnen lachen. Hij zoekt zijn waardering bij Crichton, die immers "verplicht" is om te lachen over de spitsvondige gezegdes van zijn meerdere.)
Crichton.
- CRICHTON. Is er iets niet in orde, sir?
- ERNEST. Het getij, Crichton, is als een postbode, die twee keer per dag het eiland bezoekt om brieven op te halen.

- CRICHTON. (Na enig aarzelen.) Thank you sir.
(Hij gaat terug naar zijn werk, echter zonder hem de "verdiende" glimlach te geven, waarop Ernest meent recht te hebben.)
- ERNEST. Arme Crichton. Soms geloof ik dat hij zijn gevoel voor humor aan't verliezen is. Kom mee, Agatha.
- CATHERINE. Wat is het verschrikkelijk stil.
- MARY. Het is het beste als het stil is.
- CATHERINE. (Gaat heel dicht bij haar zuster zitten.) Ik heb horen vertellen dat ze altijd heel stil worden, vlak voordat ze boven op je springen.
(In de verte horen ze dat iemand met een bijl aan het hakken is.)
- MARY. Het is Crichton maar, die bomen omhakt.
- CATHERINE. (Sterk aandringend bij haar zuster.) Mary, laten we liever bij hem in de buurt blijven.
- MARY. Een bediende laten zien dat ik bang ben? Nooit.
- CATHERINE. Dan moet je het zelf maar weten. Maar onthoud dit: vaak springen ze van heel hoog, boven op je.
(Catherine gaat weg naar een veilig plaatsje in Crichton's buurt. Mary blijft alleen achter. Ze is de dapperste van allen, maar ook de meest hooghartige. Ineens ziet ze iets bewegen. Is het een slang? En ze schreeuwt hard :)
- MARY. Crichton, Crichton. (Crichton komt er aan. Mary is weer zichzelf.)
- CRICHTON. Heeft U geroepen, my lady?
- MARY. Ik...eh....waarom zou ik?
- CRICHTON. Dan moet ik me vergist hebben. (Aarzelend:) Mocht U bang zijn, my lady..... dan....
- MARY. Bang? Ik?. Waarom zou ik? Je kunt gaan.
(Maar ze waardeert het toch, dat Crichton nu vlak bij haar bamboe gaat omhakken. Het is zwaar werk. Ze kijkt bewonderend naar wat hij doet.)
- Crichton voorhaast*
Kon je maar werken zonder het er zo warm van te krijgen.
- CRICHTON. Ja, kon ik dat maar, my lady. (Hij gaat door met zijn werk.)
- MARY. Ik krijg het alleen al warm, door naar je te kijken.
- CRICHTON. En ik krijg het haast koud als ik naar U kijk, (Had hij dat in Engeland tegen haar durven zeggen?)
- MARY. Crichton, als er iets is dat ik voor je kan doen? (Wat zou ze KUNNEN doen?)
- CRICHTON. Thank you my lady.
(Intussen heeft Crichton het meeste bamboe geveld en het strand met daarop een eenzame mast worden zichtbaar. De verlatenheid wordt te veel voor lady MARY en zij kan haar tranen niet meer bedwingen.)
- CRICHTON. Niet opgeven, my lady. Het had nog veel erger kunnen zijn.
- MARY. Mijn arme vader.
- CRICHTON. Had ik mijn leven voor het zijne kunnen geven.
- MARY. Je deed alles wat je kon. Ik ben je werkelijk dankbaar Crichton. Je bent een echte man.
- CRICHTON. Thank you, my lady.

- MARY. Maar het is allemaal zo verschrikkelijk. Crichton, bestaat er hoop, dat er een schip langs komt?
- CRICHTON. (Na enige aarzeling.) Maar natuurlijk is er hoop, my lady.
- MARY. (Hem dapper aankijkend.) Behandel me niet als een kind. Ik moet het ergste weten. Crichton, de waarheid.
- CRICHTON. (Nog aarzelder.) We zijn ver uit onze koers gedreven, my lady; en ik ben bang dat we nogal ver af zijn van de handelsroutes.
- MARY. Ja, ik begrijp het. (Voor een ogenblik laat ze zichzelf gaan en barst in huilen uit. Dan vermant zij zich, droogt haar tranen en bijt op haar lippen, balt haar vuist en gaat rechtop staan.)
- CRICHTON. (Ziet haar en vergeet misschien een ogenblik het verschil in standen tussen hen.) Je bent een dapper wichtje.
- MARY. Dat zal ik proberen te zijn.....Crichton....hoe durf je ?
- CRICHTON. Ik vraag om verontschuldiging my lady, maar toch bent U dat. En tot dat er een schip komt zijn we met drie mannen die hun best gaan doen voor de ladies.
- MARY. Maar Ernest voert niet veel uit.
- CRICHTON. (Met een glimlach, opgewekt.) Dat zal niet lang duren, my lady.
- MARY. Dat vraag ik me af.
- CRICHTON. Geen werk - geen eten. Dat zal een grote verandering teweeg brengen in mr. Ernest.
- MARY. Geen werk - geen eten. Wanneer heb je die regel uitgevonden, Crichton?
- CRICHTON. Die heb ik niet uitgevonden, my lady. Het lijkt wel of die regel overal op het eiland groeit.
- MARY. Crichton, je manier van doen ~~hahahahannnnnnnn~~ vind ik vreemd.
- CRICHTON. Ik hoop van niet my lady.
- MARY. Je wilt toch niet beweren, dat als mijn zusters en ik niet werken, dat er dan voor ons geen eten is?
- CRICHTON. Als dat Natuurlijk is, my lady, dan zal het daarop uitdraaien.
- MARY. Als? Nou begrijp ik het. De volmaakte butler in Engeland stelt dat we nu allemaal gelijk zijn van rang. Ja, ja.
- CRICHTON. My lady, hoe kunt U zo slecht van mij denken. In Engeland geloofde ik al niet in gelijkheid omdat het tegen de natuur in druisde en evenzo geloof ik er absoluut niet in op een eiland.
- MARY. Neem me niet kwalijk.
- CRICHTON. Er moet altijd een meester zijn die beveelt en anderen die gehoorzamen.
- MARY. Iemand die beveelt, anderen die gehoorzamen. (Plotsling staat haar voor ogen wat CRICHTON zou KUNNEN bedoelen.) Crichton.
- CRICHTON. Wat is het, my lady.
 (Maar ze kijkt hem slechts in de ogen en rent dan van hem vandaan.)
 (Crichton blijft alleen achter en raapt het hout op. Daar komt TWEENY aan. Zij heeft de luttelste sekonden voor het zinken van het schip beter benut dan de ladies, want.....ze draagt een echte jurk.)
- TWEENY. (Die zelfs op een eiland gelukkig kan zijn.) Kijk eens wat ik heb gevonden?
- CRICHTON. Bravo. Kokos-noten.
- TWEENY. Die groeit op bomen
- CRICHTON. Wat dacht jij dan?

TWEENY. Ik dacht als dat ze in een rijtje groeien bovenop een stokje.

CRICHTON. Oh, Tweeny, Tweeny.

TWEENY. Heb ik U weer teleurgesteld, sir?

CRICHTON. Een beetje.

TWEENY. (In een wanhopige uitbarsting.) Ik zit vol ongemanierde woorden en bewegingen en ik probeer ze in hun holletjes te houden als U er is, maar als ik allenig ben dan komen ze er uit, als kevertjes die wellustig rondspringen. En al de tijd dat we geschipbreukt zijn was ik aan het bidden: "Laat het toch een eiland zijn, waar het natuurlijk is om vulgair te zijn." Zo ben ik nu eenkeer, sir. Het is hopeloos. Geeft U mij maar liever op. (Ze huilt.)

CRICHTON. Ik geef jou niet op, Tweeny, want toch heb je iets. Je hebt een.... Je ne sai quoi. Ja dat heb je.

TWEENY. (Weliswaar geen idee hebbend wat dat wel mag betekenen.) Echt, echt? Oh, daar ben ik blij om.

CRICHTON. Met zijn hand op haar schouder, We zullen samen tegen je slechte manieren ten strijde trekken. Kom, haal eens wat droog gras.

(Ze breng hem droog gras, hij legt het onder houten stokjes en haalt een vergrootglas uit zijn zak, terwijl hij kijkt hoe de zon staat.)

TWEENY. Wat is dat....wat gaat U doen? (Vol bewondering.)

CRICHTON. Dat is het glas van mijn horloge en dit is het glas uit het horloge van Mr. Treherne, met een beetje water er tussen. Ik hoop er een vuurtje mee aan te steken.

TWEENY. Oh, sir.

(Na een keer mislukt te zijn, ontvlamt nu toch het droge gras en ze blazen er allebij op als uit de vertebopgewonden, verschrikte kreten hoorbaar worden. Ze staan op en AGATHA stormt op hen af, wit van angst, gevolgd door ERNEST.)

ERNEST. Gevaar, gevaar, een tijgerkat. *nog niet nabijgegaan! Ver weg*

CRICHTON. (Grijpt naar zijn bijl.) Waar, waar?

AGATHA. Hij zit ons op de hielen.

ERNEST. Crichton, pas op.

CRICHTON. Hsh, hsh, hsh,
(Treherne komt ook naderbij, terwijl de ladies de hut binnen gaan.)

ERNEST. Hij kan er nu ieder ogenblik zijn. (Het verheugt ons te zien, dat ERNEST toch geen lafaard is.)

TREHERNE. Luister.

ERNEST. Het gras beweegt, daar komt ie....

(En daar komt het gevaarte, maar het is geen tijgerkat; het is LORD LOAM, die uitgeput op handen en knieën kruipt, gehuld in voden van kleren. Als LORD als hij onherkenbaar.)

MARY. Vader.

LOAM. Mary - Catherine - Agatha.. Oh dear, my dears, my dears, oh dear.

MARY. Darling.

AGATHA. Sweathart

CATHERINE. Love.

TREHERNE. Blij U te zien, sir.

ERNEST. Oh oompje oompje, oompje toch.

TREHERNE. Ernest dacht dat U een tijgerkat was.

LOAM. Oh? Dacht hij dat? Ik herkende je meteen Ernest. Ik herkende je al aan de manier waarop je wegrende.

CRICHTON. My lord, ik ben verheugd.

ERNEST. (Met opgeheven vinger.) Maar jij staat ook niets te doen, Crichton, (Gaaf gemakkelijk op de grond zitten.) We mogen geen tijd verspillen. Aan het werk - aan het werk.

CRICHTON. (Hem aan kijkend, weliswaar zonder wrok.) Yes, sir. (Hij haalt een pot uit de hut en hangt die aan een driepoot boven het vuur, dat nu helder brandt.)

TREHERNE. Ernest, wees eens wat vriendelijker. Crichton, laat mij je helpen. (Hij helpt CRICHTON de hut steviger te maken.

LOAM. (Staart ongelovig naar de pot boven het vuur.) Dat is toch geen..... ik geloof dat ik weer droom. Dat is toch ~~zekerlijk~~ niet toevallig een pot boven een vuur met.....

MARY. Jazeker vaders. Dat is ons avondeten.

LOAM. Twee dagen lang heb ik gedroomd van een pot boven een vuurtje. Er zit zeker niets in he?

ERNEST. Ruik maar eens oompje. (Loam ruikt.)

LOAM. (Volmaakt gelukkig.) Het ruikt naar uien. (Plotsling draait de stemming om. Catherine heeft iets ontdekt.)

LOAM 201 CATHERINE. Vader, je hebt laarzen aan.

MARY. Warempel.

LOAM. Natuurlijk heb ik laarzen aan.

ERNEST. U draagt werkelijk laarzen oom. Heel gevaarlijk, weet je, in dit klimaat.

LOAM. Oh ja? Is dat gevaarlijk?

ERNEST. WIJ hebben ze allemaal afgeschaft, zoals je ziet.

LOAM. Daar had ik geen flauw idee van. (Hij knielt om zijn laarzen uit te doen en ERNEST helpt hem een handje er bij. De bedoeling van ERNEST is heel duidelijk.....)

MARY. Vader, hij is bezig je laarzen in te pikken.

ERNEST. (Moet zich nu er uit redden.) Oh, ik wilde ze alleen maar lenen.

AGATHA. (Streelt haar vader door zijn haren.) Als je ze aan iemand uitleent, dan leen je ze aan ons he?

LOAM. Natuurlijk mijn kind.

ERNEST. Ook al goed. Ik wil ze al niet eens meer. (Hij kijkt zijn oom nog eens aan.) Je denkt niet dat je me EEN laars zou kunnen lenen?

LOAM. Geen sprake van. (ERNEST haalt zijn schouders op en loopt weg.)

MARY. Vader, we dachten dat we je nooit meer zouden terug zien.

LOAM. Ik werd aan land gespeeld, terwijl ik me vast hield aan een stuk hout. Oh, wat was die eerste nacht verschrikkelijk.

MARY. Arme vader.

LOAM. Toen ik wakker werd huilde ik. Toen voelde ik me verschrikkelijk hongerig. Er lag een grote schildpad op het strand. My dears, ik kroop op hem af en wierp mijzelf boven op hem - (hier wacht hij en wrijft pijnlijk over zijn been) dat harde stompzinnige bee

Wijft oom
2 in leen

- MARY. Je draaide hem niet om?
- LOAM. Mary, het domme dier wou niet wachten. Ik merkte dat geen van hen wilde wachten.
- CATHERINE. Wij waren er slecht aan toe geweest als Crichton niet.....
- MARY. (Snel.) Loof hem niet.
- LOAM. En die afschuwlijke apen. Ik heb vroeger eens geleerd, dat als je stenen naar ze goeide, ze kokosnoten terug gooiden. Geloof er maar niks van. Ik heb wel honderd stenen naar ze gegooid, en niet een aap had genoeg verstand om te begrijpen wat ik bedoelde. Oh, wat heb ik verlangd naar Crichton.
- MARY. Naar ons ook, vader?
- LOAM. Naar jullie ook. Ik heb uren achtereen geprobeerd om een vuurtje aan te steken. In boeken lees je wel eens, dat als je schipbreuk geleden hebt, je op een eiland vuur kunt maken, door twee houtjes langs elkaar te wrijven. De leugenaars.
- MARY. En al die tijd heb je gedacht dat je de enige was op dit eiland?
- LOAM. Dat dacht ik tot vanmorgen vroeg. Ik zocht in kleine poelen naar vis, die ik met mijn hoed probeerde te vangen, toen ik...ineens voor me in het zand zag liggen.....
- CATHERINE. Vader...wat??
- LOAM. Een haarspeld.
- MARY. Een haarspeld? Die moet van een van ons geweest zijn. Geef hem aan mij vader.
- AGATHA. Nee, hij is van mij.
- LOAM. Ik heb hem laten liggen.
- MARY. (Nu sprekend voor alle drie de zusters.) Laten liggen? Je vond een haarspeld en hebt hem laten liggen?
- LOAM. (Verontschuldigend.) My dears.
- AGATHA. Vader, we zijn meer tot de Natuur terug gekeerd dan je ooit hebt gewild.
- MARY. Vader, er is iets dat je onmiddellijk moet doen - ik bedoel je positie als hoofd van dit eiland zeker stellen.
(Ze zijn allen verbaasd.)
- LOAM. Maar wie zou dat dan in twijfel willen trekken.
- CATHERINE. Ze bedoelt vast Ernest.
- MARY. Oja? Bedoel ik die?
- AGATHA. Het is gemeen om iets tegen Ernest te zeggen.
- LOAM. (Krachtig.) Als er iemand is, die mijn positie als hoofd van het eiland zou willen aanvechten, dan zal ik korte metten met hem maken.
- AGATHA. Daar komt Ernest aan, (Tegen Mary.) Laat eens zien dat je deze beschuldiging recht in zijn gezicht durft te zeggen.
- LOAM. Ik zal hem meteen laten zien waar zijn plaats is. En ik heb een heel amigante manier bedacht om dat te doen. Ernest....
- ERNEST. Sorry, unole, ik ben aan het nadenken. Ik heb een plan gemaakt voor de uitbreiding van deze hut.
- LOAM. Ik heb ook nagedacht.
- ERNEST. Oh, dat doet niets ter zake.
- LOAM. Eh?
- ERNEST. Alsjeblieft, alsjeblieft, dit is belangrijk.

- LOAM. Ik heb zitten bedenken dat ik jou ze laarzen moet geven.
- ERNEST. Wat?
- MARY. Vader.
- LOAM. (Uitbundig.) Neem ze maar m'n jongen.
(Met een snelheid die wij niet voor mogelijk hadden gehouden weet ERNEST de laarzen van LOAM's voeten te krijgen en ze zelf aan te trekken.)
- En nu wil je natuurlijk graag weten waarom ik ze je heb gegeven, he?
- ERNEST. (Trots dat hij ze heeft.) Helemaal niet, helemaal niet. De hoofdzaak is, dat ik ze heb.
- LOAM. —→ (Majestueus, maar met een vertrouwlijke blik naar zijn dochters.) Mijn reden is, dat als hoofd van ons kleine gezelschap, jij, Ernest, onze jager zult worden. Je zult de wouden vrij houden van wilde beesten, die het voor ons hier onveilig maken.
- ERNEST. En dit is mijn antwoord. (Hij schopt de laarzen uit. Ze komen ver weg terecht op de grond.)
- MARY. Vader, laat nu je gezag gelden.
- LOAM. Ik zal nu mijn gezag laten gelden. Roep Crichton.
- ERNEST. Crichton, luister.....
- LOAM. Stilte. Crichton, ik wil jou raad, wat er met Mr. Ernest moet gebeuren. Hij heeft me beledigd.
- ERNEST. Poeh.
- CRICHTON. Mag ik openlijk spreken, my lord?
- MARY. (Haar ogen streng op Crichton gericht.) Dat is wat we verlangen.
- CRICHTON. (Onderdanig.) Dan moet ik vaststellen, your lordship, dat ik het geval Mr. Ernest op verscheidene ogenblikken sinds wij hier geland zijn, heb gedegeslagen.
- ERNEST. Mijn geval?
- LOAM. Ssst.
- CRICHTON. Sinds we schipbreuk hebben geleden is het mij overgefallen, dat de spitsvondige gezegdes van Mr. Ernest buitengewoon briljant zijn geweest.
- ERNEST, Thank you, Crichton.
- CRICHTON. Maar, deze gezegdes, die in Engeland misschien bewonderd mogen worden, hebben geen enkele betekenis op een eiland. Daarom zou ik met alle respekt willen voorstellen, dat telkenmale wanneer Mr. Ernest vereert met een gezegde, hij met zijn hoofd ondergedompeld zal worden in een emmer vol koud bronwater.
- (Er heerst een afschuwelijke stilte. Iedereen is verbijsterd. Hoe durft de butler zo iets voor te stellen.)
- LOAM. Eigen schuld, Ernest.
- ERNEST. Ik zou het je wel eens willen zien doen, oom.
- CRICHTON. Mijn gedachte is, my lord, dat bij de eerstvolgende overtreding, ik hem mee zal nemen naar een verlaten plek op het eiland, waar ik het een en ander tot uitvoering zal brengen zoals het betaamt, bij een volledige onderdompeling.
- MARY. Vader, dit mag je niet toestaan. Ernest is je neef.
- LOAM. Achteraf gezien, Crichton, is hij mijn neef. En ik ben er zeker van dat hij nu ziet dat ik de sterke man ben.

ERNEST. Een sterke man? Je bedoelt een stoere man. Je bent er twee naar je woord, en maar een naar je daden. (ERNEST kijkt glicolachend rond, of er iemand is die dit gezegde wil bewonderen.. Niemand heeft geglimlacht, en tot zijn schrik en ontsteltenis ziet hij dat CRICHTON zijn mouwen begint op te stropen.....)

CRICHTON. Dient het te gebeuren voor het aangezicht van de ladies, Mr. Ernest, of in het afgelegen woud? Kom maar mee.

ERNEST. Oh, ik vind het best hoor. (Met gebogen schouders gaat hij mee.)

CRICHTON. (Tegen ERNEST.) Haal de emmer. (ERNEST aarzelt, neemt dan de emmer en volgt Crichton naar een dichtbijzijnde waterbron.)

~~ERNEST~~
LOAM. Het spijt me voor hem, maar ik MOEST krachtadig optreden.

MARY. Oh, vader. Jij was het niet die krachtig optrad. Crichton deed het helemaal zelf.

LOAM. Hemeltjelijef - dat is waar.

MARY. Vader wees toch sterk.

LOAM. Je kunt toch niet menens dat mijn trouwe Crichton.....

MARY. Ja vader, dat bedoel ik.

TRISHERNE. Lady Mary, op mijn woord van eer kan ik niet geloven dat Crichton in staat is zich oneervol te gedragen.

CATHERINE. (Na enige tijd.) Ze komen terug.

LOAM. Laten we met z'n allen de hut in gaan om hem te laten zien dat het ONZE hut is.

MARY. (Terwijl ze de hut binnen gaan.) Vader, ik smeeek je, vestig je gezag op dit eiland voor eens en voor altijd.

LOAM. Dat zal ik zeker doen.

MARY. En vraag niet aan Crichton hoe je dat moet doen.

5 heeft Rant
LOAM. (CRICHTON komt terug met hout om op het vuur te doen.) (Vanuit de deur van de hut.) En, Crichton, heb je mijn instructies opgevolgd?

CRICHTON. Yes, my lord.

(Intussen komt ERNEST van achter struiken te voorschijn, zijn haar druipend van het water. Hij pakt een oude lap en begint zich af te drogen.)

AGATHA. Het is een schandaal, het is een schandaal.

LOAM. (Krachtig.) Mijn orders, Agatha.

MARY. Vader, alsjeblieft...nu.

LOAM. Crichton, voor dat ik verdere orders uitdeel....

CRICHTON; Yes, my lord.

LOAM. Laat maar zitten.

MARY. Nee vader, ga door.

LOAM. Well, well, eh...het vraagstuk van het leiderschap. Wat denkt je daarvan Crichton?

CRICHTON. My lord, ik geloof dat DAT een zaak is, waarmee IK niets te maken heb.

LOAM. Uitstekend. Ha, Mary? Dat is dus duidelijk.

MARY. Het lijkt duidelijk, maar ik ben er niet zo zeker van.

CRICHTON. Die kwestie zal geheel Natuurlijk worden opgelost, zonder enige bemoeienis van onze kant.

MARY. Vader.

LOAM. Die kwestie werd al heel lang geleden opgelost, Crichton, toen ik werd geboren als edelman, en jij als zoon van een bediende.

CRICHTON. Ja, my lord, dat was zoals het geheel natuurlijk geschiedde in Engeland. Daar hebben wij zelf helemaal geen invloed op gehad, en evenmin zullen wij daarop enige invloed kunnen uitoefenen hier op het eiland.

TREHERNE. (Opgelucht.) Zo is het juist.

MARY. In het kort komt het er dus op neer, Crichton, dat zijn lordship het natuurlijk hoofd van ons gezelschap zal blijven.

CRICHTON. Dat hangt er van af, dat hangt er van af.

CATHERINE. Maar je moet het ZEKER weten.

CRICHTON. Neem mij niet kwalijk, my lady, maar op een eiland kan men daar niet zeker van zijn
(Ze kijken naar elkaar met grote onzekerheid.)

LOAM. (Waarschuwend.) Crichton, dit staat mij helemaal niet aan.

CRICHTON. Hoe meer ik er over nadenk, hoe onzekerder ik mij voel, my lord. Als ik bedenk dat U een haarspeld hebt gevonden en die hebt laten liggen.....

LOAM. Een haarspeld onder zo velen zou slechts ruzie hebben veroorzaakt.

CRICHTON. In het geheel niet, my lord. Van die haarspeld hadden we een naald kunnen maken; met die naald hadden we uit diervellen broeken kunnen naaien. Broeken - die U graag zoudt willen hebben...die wij eigenlijk allen hard nodig hebben, in deze verwilderde Natuur...

LOAM. .. Het is nu afgelopen met de NATUUR of.....

CRICHTON. My lord.....

LOAM. Dan is dit mijn laatste woord tegen je. Je hebt een maand lang ontslag.

CRICHTON. (Hij vindt dit toch verschrikkelijk.) My lord, dat kunt U niet doen...

LOAM. Geen woord meer, je kunt wel gaan.

MARY. En je hoeft niet bij mij te komen voor een getuigschrift.

ERNEST. (Zijn hersens zijn zeker wakker geworden door de onderdompeling in de emmer.)
Zijn jullie dan allemaal vergeten, dat we hier op een verlaten eiland zitten?

LOAM. (Hierdoor zijn ze ineens allen terug gekeerd tot de werkelijkheid.)

MARY. (Zij houdt vol.) Het maakt allen ⁶DIT verschil, Crichton, dat je onmiddellijk kunt gaan- naar een ander deel van het eiland.

(CRICHTON laat het hout, dat hij op het vuur zou doen, op de grond vallen en buigt nederig het hoofd. Het is slechts liefde voor het hele gezelschap die hem doet besluiten niet te vertrekken. Hoe kunnen ze immers overleven zonder HEM?)

CRICHTON. My lady, laat me voor U werken.

MARY. Vertrek.

CRICHTON. U heeft me heus nodig; ik kan U niet verlaten...ik kan niet.

MARY. Dan is er maar een andere oplossing, vader: wij moeten HEM verlaten.

TREHERNE. Dat is toch jammer.

CATHERINE. (Tegen TREHERNE.) U wilt toch wel voor ons werken?

TREHERNE. Met alle genoegen, maar ik moet U wel zeggen dat van al het werk Crichton praktisch alles heeft gedaan.

MARY. De vraag is: verlaten wij deze man?

LOAM. (Hult zich in waardigheid.) Kom, mijn gelieven.

CRICHTON. My lord.

LOAM. Treherne, Ernest, pak je spulle op.

ERNEST. We hebben niets, oom. Alles is van Crichton.

TREHERNE. Alles wat we bezitten heeft hij van het schip meegenomen, voordat het zonk - daarbij zette hij zijn leven op het spel.

CRICHTON. My lord, alles wat U wilt meenemen is van U.

ERNEST. Verdraaid, als ik je sokken zou kunnen krijgen, Crichton?

MARY. Kom vader, we zijn gereed.

(Gevolgd door de anderen gaan Loam en Mary vooruit - met moeite over de scherpe rotblakken. In alle opschudding hebben ze niet gemerkt dat intussen de zon is ondergegaan.)

CRICHTON. My lord, ik smees U - IK wil niet proberen de baas te zijn. Probeer U het toch, my lord.

LOAM. Proberen?

CRICHTON. Misschien blijkt wel dat U de juiste man zult zijn.

LOAM. Misschien??? Kom kinderen, kom. (Trots vertrekken ze.)

TREHERNE. Crichton, het spijt me, maar je begrijpt dat ik met hen mee zal moeten gaan.

CRICHTON. Natuurlijk, sir. (Hij roept TWEENY, die van achter de hut vandaan komt.)
Wilt U haar alstublieft ook meenemen.

TREHERNE. Natuurlijk.

TWEENY. Wat HEB dit allemaal te betekenen?

CRICHTON. HEEFT, Tweeny, HEEFT. (Hij helpt haar een handje om de rotsen te beklimmen.)
We zullen elkaar spoedig weer zien, Tweeny. Good night, sir.

TREHERNE. Good night. Het lijkt me dat ze niet erg ver weg zijn.

CRICHTON. (Bedachtzaam.) Ze trokken westwaard, sir, en de wind blaast in die richting. Dat KAN betekenen dat moeder NATUUR de zaak al in haar eigen hand heeft genomen. Ze zijn allen hongerig, sir, en de soep begint te komen. (Hij tilt de deksel op.) De geur zal westwaards gedragen worden. Deze pot zit vol met NATUUR, Mr. Treherne. Good night, sir.

TREHERNE. Good night.

(Hij vertrekt met TWEENY en men hoort ze nog een tijdje lopen of ziet hun schaduwen wegglijpen langs bomen en struiken. CRICHTON staat onbewegelijk, met de deksel in zijn hand. De rook uit de soepspot kringelt omhoog, en buigt af in de richting van LOAM en de zijnen. Tot het laatste moment is hij zijn meester trouw gebleven en weet dat ook nu ze niet zonder hem kunnen. Hij steekt het licht aan in een scheepslamp, die hij uit de schipbreuk heeft kunnen redden. Met de lantaarn in de ene hand en de bijl in de andere onderzoekt hij het terrein rondom de hut. Dan gaat hij weer naar de soep op het vuur en steekt zijn pijp aan. Iets glanst er op zijn gelaat, en...een grote stilt is er over het hele eiland gevallen. Alles schijnt verlaten en zwijgzaam.)

Als hij zo'n tijdje stil bij het vuur heeft gestaan, worden ineens enkele schaduwen zichtbaar. Het hele gezelschap komt langzaam en aarzelend terug in de richting van CRICHTON, alleen lady MARY is er niet bij. De anderen gaan stilletjes om het vuur zitten en warmen hun handen. En daar....daar komt ook Lady MARY. Ze aarzelt. Ze bijt op haar lip. Zal ze zich gewonnen geven? Tenslotte gaat ook zij zitten. Wat zal de NATUUR van haar maken?)

H E T D E R D E B E D R I J F

"Het gelukkige huis."

LOAM. Oh... Ik dacht dat de Gouverneur niet thuis was.

TWEENY. Nou, je ziet dat hem wel thuis is., En als hem ziet je niets uitvoert...?

LOAM. (Legt z'n harmonica neer en trekt gehaast een schort aan. TWEENY geeft hem een kip om veren te plukken en gaat zelf naar de tafel, om die voor de Gouverneur te dekken.)

Wat is 'ie aan het doen?

TWEENY. Ik geloof dat hij dat plan aan het uitwerken is voor warm en koud water aan te leggen.

LOAM. (Trots op zijn meester.) En hij zal het nog voormekaar krijgen ook; een man die een smederij zou kunnen bouwen, zonder dat 'ie ook maar een stuk gereedschap had.

TWEENY. (Ook heel trots.) Hij MAAKTE het gereedschap.

LOAM. Uit een dozijn roestige spijkers. De houtzagerij, Tweeny, de ~~tuin~~ huistelefoon, het elektrische licht; en kijk eens wat hij allemaal heeft gemaakt van aangespelde wrakstukken van het schip. En dat allemaal binnen twee jaar. Ik ben trots om voor zo'n meester een kip te plukken. (Hij begint een deuntje te neuriën en TWEENY bekijkt hem nieuwsgierig.)

TWEENY. Daddy, veel hebben we niet aan je, maar je bent een vrolijk schepsel om in huis te hebben. Denk je ooit nog wel eens aan vroeger? Wat was alles toen anders.

LOAM. (Na een pauze.) De omstandigheden veranderen de zaken, Tweeny.

TWEENY. Maar Daddy, als er eens een kans zou komen om terug te gaan.

LOAM. Die hoop heb ik allang opgegeven.

TWEENY. Maar je had het niet opgegeven, toen lang geleden een schip langs ons eiland voer. Toen renden we als gekken de zee in, Daddy, en we schreeuwden en strekten onze armen uit.....maar het voer voorbijen we hebben nooit meer een ander schip gezien.

LOAM. Als we de elektrische voorzieningen hadden gehad die we nu hebben, dan hadden we de aandacht van dat schip kunnen trekken. (Hun blik gaat naar een mysterieuze handel aan de muur waaromheen wat elektrische knoppen te zien zijn.)

Een druk op die knop, Tweeny, en binnen enkele sekonden schieten op al onze stranden vuurpijlen de lucht in, en je hoort kanonschoten tot mijlen ver over zee.

TWEENY. Het is het geweldigste dat hij voor ons maakte.

LOAM. (Als in een droom.) En dan....Engeland..... thuis.....

TWEENY. London op zaterdag avond.....

LOAM. (Ziet nu de zaal van het Engelse Hoger Huis voor zich.)

My lords, in rising once more to address this historic chamber....

TWEENY. Er was een klein viswinkeltje op de hoek van Edgeware Road....

(Maar hun droombeelden vervagen; ze keren terug tot de werkelijkheid.)

LOAM. Tweeny, zou ik een eitje bij de thee kunnen krijgen?

(Op dit ogenblik komt een volkomen veranderde ERNEST binnen. Hij heeft zijn vadzigheid van zich afgeschud, zijn eerst zo beschaafde bewegingen zijn verwilderd. Over zijn schouders hangt een juk, met daaraan twee emmers water, welke hij naar de keuken brengt.)

ERNEST. Wat is dat daar met die eieren? Waarom moet jij een ei bij de thee?

LOAM. Dat zijn mijn zaken, sir.....De gouverneur heeft MIJN hoofd nooit in een emmer hoeven onder te dompelen....

- ERNEST. (Gaaf op een van zijn emmers zitten en spreekt vol trots tot TWEENY:) Mijn hoofd evenmin gedurende de afgelopen drie maanden. Vorige week nog, Tweeny, zei hij tegen me: "Ernest, de waterkruur heeft geweldig gewerkt bij jou. en misschien is het helemaal niet meer nodig je van nu af aan nog onder te dompelen." Kijk, zo iets geeft de burger weer moed, he.
- TWEENY. Ik moet toegeven, Erny, ik heb nog nooit iemand zo snel vorderingen zien maken.
- (Op dit moment komt TREHERNE binnen, die er meer uiziet als een cowboy dan een dominee. In zijn hand heeft hij een doosje, dat hij tracht te verbergen.)
- ERNEST. Wat heb je daar, John?
- TREHERNE. Tegen niemand vertellen. Het is een klein cadeautje voor de Gouverneur; een doosje scheermesjes. Een, voor elke dag van de week.
- ERNEST. (Mag even in het doosje kijken.) Oh, gemaakt van schelpen. Daar zal hij blij mee zijn. - Tussen twee haakjes, John, ik moet met je spreken.
- TREHERNE. O ja?
- ERNEST. (Ineens op heel andere toon.) Nou ja, je bent immers dominee.
- TREHERNE. ~~Een~~ van de beste dingen die de Gouverneur heeft gedaan, is om jullie DAT niet te laten vergeten.
- ERNEST. Nou....John...zou je.....?
- TREHERNE. Wat ?
- ERNEST. Ons willen trouwen.
- TREHERNE. He, dat is toch vreemd...
- ERNEST. Vreemd? Wat is daar voor vreemds aan? Het lijkt me nogal natuurlijk, en alles wat NATUURLIJK is, dat is goed.
- TREHERNE. Nee, ik bedoel dat dezelfde vraag vandaag al eerder aan mij gesteld is.
- ERNEST. (Nieuwsgierig.) Door een van de dames?
- TREHERNE. Nee, dat zij bij mij kwamen is al heel lang geleden. Nee, dit keer was het de Gouverneur zelf.
- ERNEST. (Vol bewondering.) Santemekraam, John, die man ziet ook alles.
- TREHERNE. Ah. Jij gelooft zeker dat hij aan jou dacht?
- ERNEST. Ik zou durven beweren dat hij de verliefdheid zo uit mijn ogen ziet stralen, John. Wat heb je hem geantwoord ?
- TREHERNE. Ik heb "ja" gezegd, want ik beschouw het als mijn plicht een huwelijksceremonie te voltrekken, als ik daarom verzocht wordt.
- ERNEST. Je bent toffe keraal.
- TREHERNE. Maar toch vraag ik me wel af OF hij jou wel bedoelde.
- ERNEST. Zit daar maar niet over in.
- TREHERNE. In elk geval mijn gelukwensen. Agatha is een fijne meid.
- ERNEST. Agatha? Waarom denk je dat het Agatha is?
- TREHERNE. Nogal logisch. Je vertelde me alles over jullie terwijl het schip ten onder ging en we over boord moesten springen om ons leven te redden
- ERNEST. Pooh. Agatha is een beste meid, John, maar nu zoek ik het toch hoger op
- TREHERNE. Ernest, wie is het?
- ERNEST. Tweeny, natuurlijk.
- TREHERNE. Tweeny? Ernest, ik hoop wel dat haar kookkunst hier niets mee te maken heeft.

- ERNEST. (Een beetje geprikkeld.) Haar kookkunst staat hier helemaal buiten.
- TREHERNE. Maar heeft ze jouw toenadering ook beantwoord?
- ERNEST. Ja, John. Ik geloof dat ik wel zeggen mag dat ik haar hart geroerd heb.
- TREHERNE. Sommige mensen schijnen al het geluk in de wereld te hebben. Zoals je weet, wil Catherine niet naar me omkijken.
- ERNEST. Dat spijt me, John. (ERNEST gaat naar TWEENY, die uit de keuken komt. TREHERNE gaat weg.)
- ERNEST. Heb je het erg druk, Tweeny?
- TWEENY. Er is altijd genoeg te doen Erny, maar als je me nodig hebt.....
- ERNEST. Er is iets wat ik je zou willen zeggen, als je een ogenblikje voor me hebt.
- TWEENY. Met alle plezier. Wat is er?
- ERNEST. Wat een sufferd ben ik toch vroeger geweest.
- TWEENY. Oh, wat geweest is, is geweest.
- ERNEST. Ik ben nog steeds niet wat ik zou WILLEN zijn. Maar luister naar dit, Tweeny: "Ik heb veel vrouwen gekend, maar nu ik JOU heb leren kennen, kende ik nooit andere vrouwen."
- TWEENY. (Voor haar klinkt dit teveel als een gezegde.) Pas op...de emmer.
- ERNEST. (Snel) Zo bedoelde ik het niet. (Knielt voor haar neer op de grond.) Ik weet dat de emmer veel goeds heeft gedaan, maar wat ik wil zeggen is, dat de zoete tederheid van een lief meisje meer goed doen dan een emmer ooit zou kunnen doen.
- TWEENY. Erny, ...betekent dit dat je met wij uit wandelen wilt gaan?
- ERNEST. (Vol van gevoel voor haar.) Veel meer dan dat. Ik wil een klein huisje voor je bouwen in het zonnige dal, bij Porcupine Creek. Ik wil stoelen voor je maken, en tafels, en een buffet voor jou.
- TWEENY. Ik hoor je graag zo praten Erny, maar...zou er nog iemand anders in dat huis zijn, behalve ikzelf?
- ERNEST. Niet vaak; maar zo af en toe zou je liefhebbende echtgenoot er zijn.
- TWEENY. (Haalt haar schouders op.) 't Zal niet gaan Ernest.
- ERNEST. (Bijna smekend.) Ik zal er echt niet zo vaak zijn.
- TWEENY. Dat weet ik, dat weet ik, maar ik houd niet van je Ernest, het spijt me.
- ERNEST. (Probeert het nog eens.) Twee keer per week zal ik bij de waterdam zijn. Op andere dagen zie je me niet van het ontbijt tot het avond eten en ik wil zelfs nog uit gaan vissen op zondag.
- TWEENY. 't kan echt niet Erny.
- ERNEST. (Gaet staan en rucht zich plechtig op.) Dan is er niets aan te doen, Tweeny, maar we zullen de Gouverneur heel erg teleurstellen
- TWEENY. (Geschrékken.) De Gouverneur? Wat zeg je nou?
- ERNEST. Hij wil dat wij trouwen.
- TWEENY. Jij en ik? De Gouverneur? (Ze laat haar hoofd zakken en kijkt droevig terneer. Van buiten klinkt nu een vrolijker geluid. Hierdoor wordt TWEENY nog veel droeviger, want het is MARY die al huppelend en fluitend uit de verte aankomt. Ook zij is onherkenbaar veranderd. Alle moesheid is verdwenen. Haar eerst zo trage bewegingen zijn veranderd. Ze is gekleed in dierevellen en is

aan en al springerige levenslust. Over haar schouder heeft ze pijn en boog en een grote tas. Ze bruist van kracht en vrolijkheid. Daarom komt ze ook niet door de ~~deur~~ naar binnen, maar ze springt van buiten naar binnen door het raam.)

TWEENY. 't Komt door haar, door haar. Daarom heeft hij haar verkozen boven mij. Hou op met fluiten Polly. Kan je je voeten niet vegen?

MARY. Kom, Tweeny, wees aardig tegen mij. Ik heb heb vandaag een geweldig hart geschoten. Ik kreeg hem in de gaten bij Pinguin's Creek, maar ik moest om het zilvermeer heen (Ze is buiten adem.) Maar toen kreeg de kudde mij in de gaten en ik meteen een hinderlaag in.....

TWEENY. Ben je niet moe?

MARY. Moe? Het was geweldig! (Ze begint weer te fluiten.)

TWEENY. Ik kan er niet tegen als vrouwen fluiten.

MARY. Maar ik houd er van.

TWEENY. Stop er mee.

MARY. Waarom zou ik? Ik ben toch zeker net zo goed als jij. (Ze kijken elkaar kwaad aan.)

ERNEST. (Geschokt.) Is dat nu nodig. Bedenk eens hoe ^{je} ~~HEM~~ kwetst. (Hij wijst naar de deur van de kamer van de Gouverneur.)

MARY. (Haar blik verandert. Ze wordt nu zachter.)

Tweeny, het spijt me. Als mijn gefluit je hindert, zal ik proberen het het niet meer te doen.

(Nu verbergt TWEENY haar hoofd in haar schort en begint te huilen.)
Och, Tweeny, hoe kan dat je zo'n pijn doen? Lieve Tweeny.

TWEENY. Daar heb je haar weer. Waarom wil je toch altijd zo aardig doen? Doe toch gewoon.

MARY. Alleen dankbaarheid Tweeny, het is zo'n vrede om te mogen leven.

(Zo denken Catherine en Agatha er ook over, die nu binnen komen met vis-hengels en netten. Ze zijn eerder als vissers-jongens gekleed, alles wat eens "lady-achtig" aan hen was is er door de zon en de wind van het eiland afgegaan.)

CATHERINE. We hebben heerlijke vis gevangen voor het avondeten van de Gouverneur. Zijn we nog op tijd? We hebben de hele weg gerend.

TWEENY. Jullie koken het maar zelf, maar let goed op dat er niets aanbrandt. (Tweeny gaat naar de keuken en Agatha gaat haar achterna.)

AGATHA. Heeft de Gouverneur al laten weten, wie hem vanavond aan tafel bedienen zal.

CATHERINE. (Zij is bezig de vis schoon te maken.) Het is mijn beurt.

AGATHA. Dat zie ik helemaal niet in.

TWEENY. (Met bitterheid in haar stem.) Het is geen van jullie Aggy; hij wil Polly weer.

(MARY kijkt verheugd op, ze is blij dat het weer haar beurt is.)

Mary, hoe kun je toch zo gelukkig kijken?

MARY. Ik zou willen, Tweeny, dat er iets was, waarmee ik jou ook gelukkig kon maken.

TWEENY. (Zich haar gesprek met ERNEST herinnerend.) Oh, maar ik ben wel gelukkig. Ik heb net een huwelijksaanzoek gekregen, dat zeg ik je.

AGATHA. Een huwelijksaanzoek? Het is toch niet....niet.....(Ze durft ZIJN naam niet uit te spreken.)

ERNEST. Maak je maar niet ongerust, ik was het maar.

MARY. (Opgelucht.) Oh...jij....

- CATHERINE. Oh, het was Ernest maar. Ik schrok er van. (Ze laat hem haar vis zien.) Ze zijn prachtig vers. Wil je me helpen met koken?
- ERNEST. Als je het niet erg vind, kook ik vanavond niet. Ik vind dat jullie trouwens best medelijden met een man als ik mogen hebben. Ik ben vooral teleurgesteld in jou, Agatha, als je bedenkt dat wij half verloofd waren.....Ik ga maar eens een beetje rusten.
- (Hij gaat weg, maar de meisjes hebben geen enkel medelijden met hem. Zij zijn immers alle vier tot over hun oren verliefd...en liefde maakt blind.... MARY gaat nu vastbesloten naar TWEENY toe, met volkomen nagenakte, niet echte glimlach op haar gelaat.)
- MARY. Nu de Gouverneur MIJ heeft uitgekozen om vanavond te serveren aan tafel, zou ik HET weer van je mogen lenen? (Zij wijst naar het schort, dat TWEENY aanheeft. Zij is de enige die in het bezit van een echt schort is.)
- TWEENY. Geen sprake van.
- AGATHA. (TWEENY steunend.) Geef het haar maar niet hoor.
- MARY. Je weet toch hoe graag hij bediend wil worden met schort.
- TWEENY. Niks mee te maken. Zie maar dat je er zelf een krijgt.
- MARY. Maar het is het enige schort op het hele eiland.
- TWEENY. En hij is van mij.
- MARY. Tweeny, geef me onmiddellijk dat schort.
- CATHERINE. Niet doen.
- TWEENY. (Stamp.) Ik doe het niet,
- (Door het rumoer verschijnt weer het bordje "S I L E N C E ", stilte en allen gaan snel weer aan hun werk, zich schuldig voelend over het lawaai dat ze gemaakt hebben. Catherine gaat naar haar vis kijken, AGATHA vult een mandje met brood en brengt het menu, dat op een grote schelp geschreven staat. MARY doet een hoofddoekje om en zet een vaas met bloemen neer op tafel, bij het bord van haar meester. TWEENY geeft het teken dat alles gereed is, en zij en de jongere zusters trekken zich terug in de keuken, maar zijn zichtbaar omdat ze door een luikje naar de keuken, naar binnen gluren. MARY luidt een gong, als teken voor de Gouverneur, dat zijn diner gereed is, en kijkt nog eens op bord en bestek wel recht liggen.
- Daar komt de Gouverneur binnen, met een boek in de hand, nog steeds het enige boek op het eiland. Ook hij is geheel veranderd. De "oude" CRICHTON is hij niet meer, zijn kleding is echter niet veel anders dan bij de anderen. Hoogstens zijn de dierenvellen die hij om heeft wat beter van snit, of hij draagt ze beter. Toch is te zien, dat hij zich voor het avondeten netjes heeft aangekleed.
- Zijn gang is rechtop, het hoofd omhoog geheven. Zijn loop is bepaald statig, zijn armen gespierd. Zijn gezicht glad geschoren, zijn huid gebruind door de hete tropische zon, zijn haar iets langer en wat meer gekruld dan de "oude butler" die we uit Engeland kennen. Nu begrijpen we ook waarom het vrouwenvolk zonder uitzondering hem zo bewondert, en dingen naar zijn gunsten.
- Zonder al te veel op te letten, wie hem vanavond bedient, gaat hij aan tafel zitten, terwijl MARY achter zijn stole plaats neemt, met een wit servet over haar pols, zoals het een goede serveerster betaamt. Hij bekijkt het menu op de schelp en maakt zijn keuze.)
- CRICHTON. Vandaag maar eens heldere groentesoep.
- (MARY gaat naar het luikje, fluistert de order van de Gouverneur door naar de keuken, en komt terug met een bord heldere groentesoep.)
- CRICHTON begint te eten, MARY staat terzijde en wacht.)

- CRICHTON. Een uitstekende soep, maar een tikkeltje te zout.
- MARY. Thank you, sir. (Ze haalt het soepbord weg en brengt de vis-schotel. Haar bewegingen en haar gang zijn zo onopvallend en geruisloos, dat men zou kunnen zweren dat zij nooit anders heeft gedaan, dan aan tafel bedienen.)
- CRICHTON. (Terwijl hij eet.) Polly, je bent een erg knap meisje.
- MARY. La.
- CRICHTON. En ik ben zeker niet de eerste die dat zegt.
- MARY. Oh, Gouverneur..... (Ze bloost.)
- CRICHTON. Heb je nog geen anbiddeers hier op het eiland.
- MARY. Niet dat ik weet.
- CRICHTON. Ik dacht dat misschien John, of Ernest..... (Ze schudt met haar hoofd minzaam van "nee".)
- Je kunt afruimen.
- (Ze haalt zijn bord weg, brengt hem een schotel met gevogelte, sla en groente en zorgt er voor dat steeds zijn wijnglas wordt bijgevuld.)
- Heb je vandaag nog pijlen verloren?
- MARY. Eentje maar, bij Firefly Grove.
- CRICHTON. Ben je zo ver geweest? Hoe ben je over de afgrond van Black Gorge heen gekomen?
- MARY. Ik heb er een touw overheen gespannen. (CRICHTON schuift van verbazing zijn stoel wat naar achteren.)
- CRICHTON. En daarna heb je je omhoog getrokken?
- MARY. (Trots.) Ja, en ik was niet eens duizelig.
- CRICHTON. Jij, dappere meid. Maar doe dat niet weer. (Zet zijn stoel weer op zijn plaats, een beetje geergerd.)
- MARY. Maar Gouverneur, het is zo iets heerlijks.
- CRICHTON. (Vestbesloten) En toch verbied ik het je.
- MARY. En ik doe het toch.
- CRICHTON. Polly! (Hij gebaart haar dat ze een stap dichterbij moet komen. Zij is minder gehoorzaam maar meer ondeugend als ze een stapje voorwaarts doet.)
- Je moet gehoorzamen, als ik je wat zeg.
- MARY. (Als een ondeugend schoolkind.) En ik ga er toch weer heen.
- CRICHTON. Nou, we zullen zien. (MARY wil haar zin doordrijven, ze balt haar vuisten en bijt op haar lip, stampt op de grond met haar voet. Het is duidelijk dat ze volop genoten heeft van haar avonturen met pijl en boog op het eiland. Dat wil ze zelfs voor de gouverneur niet opgeven.)
- Ja, bal je vuisten maar, stamp maar op de grond, knijp je ogen maar dicht.....Oh jij, kind van de Natuur. Ik wil je alleen maar beschermen voor gevaar. Is dat soms wreed?
- MARY. Oh, Gouverneur, ik ben maar een ondankbaar wicht. Ik probeer lang niet genoeg U te vreden te stellen. Oh, kon ik U maar meer tevreden stellen.
- CRICHTON. Maar je stelt me tevreden, je stelt me zeer tevreden, heel veel zelfs. (Hij richt zich op en het is alsof hij haar nog meer wil vertellen, maar dat doet hij nog niet. Dan kijkt hij naar zijn bord.)
- Je mag afruimen.

(Geruisloos brengt ze alles naar het keukenluikje en brengt CRICHTON zijn dessert: vruchten en walnoten. Ook wordt zijn wijnglas nog eens gevuld. Met een klein stoffertje en blik veegt ze de kruimels van de tafel - met grote zorg. CRICHTON staart dromerig naar haar en het ontgaat de toeschouwer niet dat het intussen schemerig is geworden. Pag als MARY het elektrische licht aansteekt, ontwaakt CRICHTON uit zijn overpijnzingen.)

CRICHTON. Polly, toch is er iets aan je waar ik niet erg van houd. De beweging van je handen.

MARY. Oh, wat doe ik ?

CRICHTON. Zo...net alsof je ze aan het wassen bent. De anderen doen het ook al. Het doet me vreemd aan.....

MARY. Oh, Gouverneur, bent U dan vergeten.....

CRICHTON. Wat?

MARY. Dat heel lang geleden een zekere andere persoon dat ook deed?

CRICHTON. Je bedoelt mij? (Zij knikt.) Afschuwelijk.

MARY. U heeft het lang niet meer gedaan. Misschien hoort het bij het personeel.

CRICHTON. Dat zal het wel zijn. (Hij richt zich op) Polly. (Zij kijkt op, maar hij zegt niets verder, maar geeft alleen een diepe zucht.)

MARY. Gouverneur, U zuchtte.

CRICHTON. Oh, deed ik dat? Ik dacht na. (Hij staat op en begint door het vertrek heen en weer te ijsberen.)
Ik heb altijd getracht om op het eiland het juiste te doen. En boven alles, Polly, ik wil het juiste doen voor jou.

MARY. (Haar ogen glanzen.) We hebben allen grote bewondering voor U, Gouverneur.

CRICHTON. Maar nu wil ik meer dan alleen bewondering. Klinkt je dat vreemd in de oren? Als we in Engeland waren.....

MARY. We weten dat we Engeland nooit weer zullen terugzien.

CRICHTON. Ik moet denken aan twee personen die jij en ik heel lang niet hebben gezien: Lady Mary Lasenby en Bill Crichton, de butler.

MARY. Dat kille, hooghartige, verwendde meisje. Oh, Gouverneur, kijk om U heen op dit eiland en U zult ze beiden vergeten.

CRICHTON. Ik heb ze niet vergeten, Polly. De butler heeft zijn kans gehad. Maar nu, in deze twee jaar is hij een MAN geworden. Er zijn veel mislukkingen geweest, maar ook wat succes. Er is een stem in ~~in~~ mij - en die stem die roept.....

MARY. Als het de stem van de Natuur is.....

CRICHTON. Het IS de stem van de natuur.....

MARY. Als U het wilt zeggen, zeg het dan tegen mij.

CRICHTON. Een koning, Polly. Dat moet het geweest zijn..... Heel lang geleden, in een vorig leven, zou ik een koning geweest kunnen zijn. Alles wat er is gebeurd...het ging allemaal zo vanzelf. Het is alsof ik me vaag herinner :

~~"Ik was een koning in Babylon,~~

"De Koningsjaren zijn voorbij,
de oude wereld is ten grave,
Ik was een Koning van Babylon
en jij was mijn Christen slaaf."

Misschien was het zo wel, misschien was het zo. Zij zijn slechts houthakker en waterdragers voor MIJ. Deze kusten zijn mijn. Waarom zou ik nog langer aarzelen; ik heb geen twijfel meer. Ik weet nu dat ik het juiste doe. Oh, lieve Polly, ik ben van je gaan houden. Wil je met mij trouwen?

"Ik was een koning in Babylon,
en jij was mijn Christen slaaf"

MARY. (Als in een geluksdroom.) Je bent de geweldigste man op aarde en ik wil graag met je trouwen.

(CRICHTON maakt met de arm een gebaar, dat ze naar hem toe moet komen; ze knielt voor hem neer en kijkt vol bewondering naar hem op.)

Maar ik voel me zo minderwaardig. Ik was al tevreden dat ik je aan tafel mocht bedienen.

CRICHTON. Bedienen zul je me niet langer. Aan welke tafel ik ook zal zitten, Polly, spoedig zul je aan mijn zijde zitten. (Jongensachtig.) Kom, laten we eens proberen, hoe dat er uit ziet.

MARY. Als je bediende aan je voeten.

CRICHTON. Nee, als mijn geliefde aan mijn zijde.

(Zo zitten ze samen aan tafel en het luikje wordt vanuit de keuken geopend. Crichton roept dat koffie gebracht kan worden. Maar lady MARY is er nu niet meer om het bij het luikje weg te halen. Haar zusters kijken vol ontzetting en verbazing door het luikje en zien MARY naast de "Gouverneur" zitten. Tevergeefs rammelen ze met kop en schotel, MARY staat niet op om het te halen. Tenslotte brengt AGATHA de koffie naar CRICHTON.)

CRICHTON. Bedien de dame eerst, meisje.....zo is het goed. (AGATHA weg.)

(Op dit moment komt ERNEST vrolijk binnen, maar blijft sprakeloos staan, als hij MARY zo naar aan tafel bij de Gouverneur ziet.)

CRICHTON. Ernest, de laatste tijd kleedt je je nogal nonchalant. Dat moet veranderen.

ERNEST. Thank you, sir.

(DADDY en TREHERNE komen binnen.)

CRICHTON. Daddy, ik moet je spreken.

LOAM. Is het omdat ik vergeten heb de dam schoon te maken?

CRICHTON. (Bemoedigend.) Nee, nee. Ik wil een glas wijn met je drinken.

LOAM. (Haastig.) Op Uw gezondheid, Gouverneur.

CRICHTON. En op die van haar. (Doelend op MARY.) Daddy, deze vrouw doet mij de eer aan, met mij te willen trouwen.

LOAM. (Verbaasd, maar verheugd.) Polly!

CRICHTON. Ik had natuurlijk eerst Uw toestemming moeten vragen. Daarvoor mijn verontschuldigen, maar U weet....de Natuur.... Mag ik rekenen op Uw instemming?

LOAM. Mogen? Maar natuurlijk! Polly!

TREHERNE. Wij allen feliciteren U van ganser harte, Gouverneur.

ERNEST. Een lang en gelukkig leven voor U beiden.

TREHERNE. Wanneer zal het feest plaats vinden, Gouverneur?

CRICHTON. (Hij wendt zich tot lady MARY, die hem iets toefluistert.)

Zo spoedig als de bruids-japon gereed kan zijn. (En na een pauze:) Beste vrienden, ik dank jullie allen voor jullie goede wensen - hartelijk dank. En nu laat ik jullie onder elkaar. Vanavond zal er zang en dans zijn. Polly - ik zal mijn koffie in mijn bureau nemen.

(Hij verlaat het vertrek met blijde waardigheid. Onmiddellijk stormen CATHERINE en AGATHA op MARY af.)

MARY. Oh, vader, au, ze knijpen me.

LOAM. Catherine, Agatha, waag het niet je zuster nog eens te knijpen. Integendeel, ze zou jullie nu zo vaak mogen knijpen als ze maar wil.

Intussen is TWEENY zachtjes gaan huilen, en de beide zusters schromen er niet voor hun eigen verdriet en teleurstelling achter dat van TWEENY te verberegan.)

- CATHERINE. Arme Tweeny, het is een schande.
- MATHA. Nadat hij het je al haast beloofd had.
- TWEENY. Nee, dat heeft hij niet. Hij was altijd zo eerlijk als maar kan. Waag het niet om kwaad van hem te spreken.
- ERNEST. (Tegen lord Loam.) Het zal jou veel voordeeltjes opleveren, Daddy.
- LOAM. Dat is wat IK dacht.
- ERNEST. Ik denk dat IK morgen die dam moet gaan schoonmaken.
- LOAM. Dat zou best eens kunnen. (LOAM is zo vrolijk, dat hij zijn harmonica neemt en begint te spelen.
- ERNEST. Dat is het goede geluid voor zo'n gelegenheid.
- (TREHERNE slaat zijn arm om CATHERINE en binnen een paar tellen is iedereen aan het dansen op DADDY's muziek. Na een tijdje ontstaat er een pauze omdat CRICHTON binnen komt. Ze stoppen. Nooit heeft hij er vorstelijker uitgezien. Hij draagt een lange jas, bijna een gewaad.)
- CRICHTON. (Hij ziet dat ze ophouden met dansen.) Nee, nee, ga door. Ik ben verheugd jullie allen zo gelukkig te zien.
- (LOAM speelt verder, ze dansen weer en CRICHTON doet nu ook mee - met lady MARY. Als het op zijn vrolijkst toegaat en er wild gedanst wordt wordt er heel plotsling met dansen en zingen gestopt. Ze hebben allemaal de hoorn-stoot van een schip gehoord. ERNEST vliegt naar het raam)
- TREHERNE. Dat was een scheepshoorn. (Ze wenden zich tot CRICHTON die het ~~bevestig~~ bevestigt.)
- ALLEN. Gouverneur?
- CRICHTON. Ja.
- (Het volgende ogenblik zijn lady MARY en lord LOAM alleen. De anderen zijn naar buiten gestormd.)
- MARY. Vader, heb je het gehoord?
- LOAM. (Rustig.) Ja, mijn kind.
- MARY. (Geschrokken door de onverschilligheid van haar vader.)
- Maar het was een scheepshoorn....
- LOAM. Een scheepshoorn - ja - ik heb het vaak gehoord. Het is alleen maar een droom, weet je; waarom gaan we niet verder dansen?
- (MARY neemt zijn hand in de hare.)
- MARY. Maar vader, zie je dan niet? Ze zijn allen naar het strand gesneld. Kom.
- LOAM. Naar het strand gesneld; ja, altijd dat - ik heb het vaak gedroomd.
- MARY. Kom vader, kom.
- LOAM. Alleen maar een droom, mijn kind.
- (CRICHTON komt terug, bleek, maar krachtadig.)
- CRICHTON. We zien lichten op een mijl uit de kust, een groot schip.
- LOAM. Een schip - altijd een schip.
- MARY. Vader, dit is geen droom.
- LOAM. (Naar CRICHTON.) Het is een droom, nietwaar? Er is geen schip.
- CRICHTON. (Klopt hem op de schouders, bemoedigend.) Je bent wakker Daddy, en het IS een schip.

- LOAM. Houd je me niet voor de gek?
- CRICHTON. Het is de waarheid.
- LOAM. De waarheid? Een schip - eindelijk. (Hij gaat achter de anderen aan, hoofdschuddend. Hij kan het niet geloven.)
- CRICHTON. (Rustig.) Er is een klein bootje tussen het grote schip en het eiland; ze zullen het naar de kust hebben gestuurd om water te halen.
- MARY. Komt het hierheen?
- CRICHTON. Nee. Die hoornstoot moet een signaal geweest zijn om hem terug te roepen. Hij gaat terug. (Kijkt uit het raam) Ze kunnen ons geroep niet horen.
- MARY. Terug. Zo dichtbij, zo dichtbij. Ik geloof dat ik blij ben.
- CRICHTON. Wees maar niet bang. Ik zal ze terug brengen.
(Hij gaat naar de tafel waarop de elektrische apparatuur is bevestigd.)
- MARY. (Zij staat als het ware tussen hem en de tafel in.) Wat ga je doen?
- CRICHTON. De vuurbakens ontsteken.
- MARY. Stop, niet doen. Zie je dan niet wat dat betekent?
- CRICHTON. (Vast besloten.) Het betekent dat ons leven op het eiland tot een Natuurlijk einde is gekomen.)
- MARY. Oh, Gouverneur, laat het schip gaan.
- CRICHTON. De oude man, zag je dan niet wat het voor hem betekende?
- MARY. Maar ik ben bang.
- CRICHTON. Lieve Polly.
- MARY. Gouverneur - laat het schip gaan.
(Ze klampt zich aan hem vast, maar hoewel hiermee het hele sprookje voor hem in rook opgaat, maakt hij zich van haar los.)
- CRICHTON. Bill Crichton vervult zijn plicht. (Hij haalt vastberaden de handel over. Onmiddellijk is door het raam te zien dat vuurbakens ontstoken zijn. Er zijn felle lichtflitsen. Ook is een sirene hoorbaar.)
- ERNEST. (Hij is de eerste die terug komt.) Polly, gouverneur, ze keren om, we zijn gered. Gered zeg ik je, gered.
- MARY. Is dat iets om zo opgewonden over te doen?
- ERNEST. Eh?
- MARY. Zijn we dan niet gelukkig geweest op het eiland?
- ERNEST. Gelukkig? Oh lord yes.
- MARY. (ERNEST wil weer naar buiten gaan, MARY pakt hem bij zijn arm.)
Ernest, we mogen nooit vergeten wat de gouverneur voor ons heeft gedaan.
- ERNEST. Vergeten? Wie dat zou vergeten is een zelfzuchtige egoïst...maar dit verandert de zaak wel.
- MARY. (Snel) Nee, er verandert niets.
- ERNEST. Nou en of. Alles wordt anders.
(De anderen komen weer binnen, sommigen uitelaten van vreugde, anderen luidruchtig, ontsuimig. We zien nieuwsgierige matrozen, die door de ramen naar binnen gluren. Lord LOAM komt binnen met een marine-officier, die hij maar voortdurend de hand schudt.)
- LOAM. En hier, sir, is ons huisje. Laat ik U in naam van allen bedanken, bedanken en nog eens bedanken.

MARINE OFFICIER. Ik ben uitermate trots, my lord. Het is inderdaad een grote eer om te hebben mogen helpen redden zo'n vooraanstaande persoonlijkheid als Lord Loam.

LOAM. Een glorieuze dag. Nu zal ik U onze andere kamers tonen. Kom kinderen, kom Crichton.
(Lord Loam heeft het uitgesproken...CRICHTON.....Het is het oude leven dat bij hem alweer volkomen is teruggekeerd. Zij gaan allen weg. Alleen CRICHTON en MARY blijven achter.)

MARY. Lieve Gouverneur, ik zal je nooit kunnen vergeten.

(Er is een andere glimlach op het gezicht van CRICHTON, niet meer die van de Gouverneur van het eiland, maar een die we nog kennen van heel vroeger. Nog strekt Lady MARY haar armen naar hem uit, als wil zij hem omhelzen. CRICHTON laat zijn lange gewaad op de grond glijden, als teken dat het is afgelopen. Zijn eerst zo fiere houding buigt langzaam naar omlaag. Zijn handen komen bij elkaar in een houding alsof hij ze aan het wassen is....

CRICHTON.

My lady.

(Het gordijn valt.)

Einde van het DERDE bedrijf.

(Enige maanden zijn verstreken. Onze vrienden zijn weer thuis gekeerd. We zien weer dezelfde "salon" als eerst, van Loam House. Alleen zijn de muurversieringen anders. Overal hangt iets wat van het eiland is meegenomen, en dat getuigt van de "heldendaden" van ERNEST, LOAM of de anderen....maar van hetgeen CRICHTON allemaal tot stand bracht, is niets te zien. Men ziet diershuiden aan de muur, met daarop een bordje: "Gesloten door Lord Loam." Of: "De blaashoorn van Hon. ERNEST WOOLLEY." Verder bevinden zich in de salon glazen vitrines, met daarin bijzondere, op het eiland gemaakte voorwerpen en mooie stenen, als ook....de emmer waarin het hoofd van ERNEST zo menig maal is ondergedompeld. Het was immers de enige emmer op het hele eiland en daarom de moeite waard, die te bewaren.

We zien ons gezelschap in de salon. Men is druk bezig de kranten te lezen, die de geweldige avonturen van onze vrienden met grote dikke letters vermelden. En.... ERNEST heeft er een boek over geschreven. Het is wel duidelijk wie in dat boek de grootste held van allen is.

Alleen heerst er in de salon een vreemde stemming, die men het beste zou kunnen omschrijven als "heimelijk". Niemand voelt zich op zijn gemak. CRICHTON kan immers steeds de salon binnentreden en het valt te verwachten dat de rol van de "Gouverneur" niet in het boek van ERNEST voor zal komen, evenmin als in de kranten.)

een krant die schrijft over

AGATHA (Leest voor uit het boek van ERNEST, met de nadruk op de verkeerde woorden.)

Tenslotte willen wij "The honorable Ernest Woolley" van harte geluk wenssen met zijn voortreffelijke boek, dat vertelt over de gevaarlijke avonturen van hemzelf en het dappere gezelschap op een verlaten eiland. Het aangrijpende boek ontroert het hart als het geluid van een trompet.

ERNEST. Hier is een ander artikel. (Hij geeft een stuk krant aan CATHERINE.)

CATHERINE. "Van de eerste tot de laatste bladzij van Mr. Woolley's dramatische uiteenzettingen blijkt duidelijk dat hij een ideale persoon was om schipbreuk mee te lijden, en een ware held." (Na een pauze:) E r n e s t

ERNEST. Ja, zo zien zij het. Hier is er nog een. (Geeft aan AGATHA.)

AGATHA. "Op vele plaatsen wordt allervriendelijkst verwezen naar de twee bedienden, die met het gezin samen schipbreuk hebben geleden, en Mr. Woolley schrijft uiterst lovend over de butler...in kleine lettertjes... als voetnoot."
(LOAM kucht ongemakkelijk.)

LOAM. (Hij bladert achter in het boek in de index, opzoek naar de letter L.)
Excellent, excellent. Maar ik moet wel zeggen dat zo'n beetje het hele boek over jou gaat, Ernest.

ERNEST. Als de schrijver er van.....

LOAM. Natuurlijk, natuurlijk. Toch vind ik, als edelman geboren zijnde, dat je sommige van je avonturen wel aan mij had mogen wijden.

ERNEST. Ik vermeld dat jij het was, die ons leerde hoe je vuur kom maken, door twee houte stokjes tegen elkaar te wrijven.

LOAM. O ja, o ja, dat vind ik nog eens vriendelijk van je. Welke bladzij?
(Nu gaat de deur open, en CRICHTON komt binnen met de avond-kranten. Als hij weer weg gaat heerst er algemene opluchting.)

AGATHA. Vader, kijk eens op bladzijde 81. "Het was een tijgerkat, van de allergrootste soort. De dood keek Lord Loam in het gelaat, maar hij vertrok geen spier."

LOAM. (Begint druk te bladeren opzoek naar die bladzij.) Bladzij 81.

AGATHA. Met grote tegenwoordigheid van geest, slechts geïvonaard door zijn moed spande hij een pijl op zijn boog.

LOAM. Dank je Ernest, dank je.

AGATHA. Maar helaas....hij miste.

- LOAM. Eh?
- AGATHA. "Maar door een toeval hoorde ik zijn geschreeuw."
- LOAM. Mijn geschreeuw?
- AGATHA. "...en voorwaarts stormend, met getrokken mes, vloog IK het monster naar de keel."
(Lord LOAM slaat het boek met een klap dicht. Hij is beledigd over het feit dat niet hij, maar ERNEST de eer van de overwinning op de tijgerkat toekomt. En er zou een ruzietje hebben kunnen ontstaan, ware het niet dat CRICHTON hier binnen kwam.)
- LOAM. En, staat er iets in de kranten, Catherine? (Huig^helachtig)
- CATHERINE. Nee vader, niets, helemaal niets.
- ERNEST. (Is weer helemaal de oude met zijn grappige gezegdes.)
De kranten. De krant is als een gids, die ons vertelt wat we moeten doen, en dan doen we het toch niet.
(Op dit moment opent CRICHTON de glazen vitrine en haalt DE emmer er uit, en ERNEST die om zich heen kijkt om bewonderd te worden voor zijn gezegde schrikt hevig. Een ogenblik lang weet hij niet of hij achter CRICHTON aanmoet voor een onderdompeling op een afgelegen plaats. CRICHTON neemt de emmer mee, en doet de deur achter zich dicht. ERNEST is opgelucht en komt weer tot zichzelf.)
- LOAM. (Niet op zijn gemak.) Ik heb hem opgedragen het ding te verwijderen.
- ERNEST. Ik dacht.... (Hij wrijft de zweetdruppels van zijn voorhoofd.) ik geloof dat ik me maar ga verkleden. (Hij gaat.)
- CATHERINE. Vader, het is afschuwelijk om Crichton hier te hebben. Het is net alsof we steeds op onze tenen moeten lopen.
- LOAM. We leven op een vulkaan.
- AGATHA. Wat gemeen van je. Ik weet zeker dat hij alleen is gebleven om ons er door te helpen. Het zou zeer verdacht geweest zijn als hij onmiddellijk was vertrokken.
- CATHERINE. (Zij dankt aan het ergste.) Maar stel je voor dat de moeder van George, Lady Brocklehurst, naar hem toe zou gaan om hem uit te horen. Ze is het meest wantrouwende gedrocht in Engeland; en Crichton kan eenvoudig geen leugens vertellen.
- LOAM. Dat is nou net precies de vulkaan die ik bedoelde. Het is allemaal Mary's schuld. Ze vertelde mij gisteren dat ze haar verloving met Brocklehurst zou verbreken, of ik moest aan dat mens vertellen.....je weet wel wat.
- AGATHA. Is ze gek geworden.
- LOAM. Ze noemt het gewone eerlijkheid.
- CATHERINE. Vader, heb je iets tegen de Brocklehursts gezegd?
- LOAM. Mary denkt van wel, maar ik kon nog niet. Ze zal er vanavond wel achterkomen.
(Per ongeluk leunt LOAM met een arm op de harmonica, die een paar snerpand piepende accoorden laat horen. Van schrik springen ze allen op)
- CATHERINE. Dat geluid is als een slecht voorteken.
- LOAM. Dat ding had ik ook moeten laten weghalen. Hij deed dat al twee keer.
(Nu komt Lady MARY binnen. Natuurlijk had ze als een lady de salon moeten binnen zeilen, maar ze vergeet het, en ondanks haar lange avond jurk stormt ze ongeveer binnen als toen op het eiland door het raam. Ze ontdekt haar vergissing en verandert, eenmaal binnengekomen haar houding. Ze geeft haar zusters het teken dat ze alleen wil zijn met haar vader.)
- AGATHA. All right, maar we weten toch waar het over gaat. Kom mee Kit. (Ze gaan. en Lady MARY merkt niet dat ze wijdsbeens als een jongen is gaan zitten. Dan merkt ze het en verbetert haar houding. Haar vader is gaan lezen.)

(Nu probeert ze haar vader's aandacht te trekken door te fluiten. Maar ook dat "hoort" nu niet meer.)

MARY. Eh, wat afschuwelijk van me.

LOAM. Je moet toch proberen er aan te denken...

MARY. Dat doe ik ook, maar er zijn zo veel dingen waar je nu aan moet denken.

LOAM. Ik heb er ook last van. (Fluisterend.) Weet je Mary, ik betrap me er telkens op dat ik haarspelden loop te zoeken.

MARY. En ik vind het zo moeilijk de trap maar met één tree tegelijk op te gaan.

LOAM. Ik was aan het dineren met een aantal leden van de Club, Mary, en die waren wel zo bespraakt dat ik niet kon nalaten me af te vragen hoevelen van hen HIJ met hun hoofd in een emmer zou hebben ondergedompeld.

MARY. En mijn eetlust is zo schandalig dat ik voor het dineren meestal een kotelet moet eten.

LOAM. En mijn kleren. My dear, je hebt geen idee hoe onaangenaam die stijve boorden van tegenwoordig zijn.

MARY. Zo erg als deze japonnen kunnen ze niet zijn.

LOAM. Nou inderdaad, inderdaad. Je hebt je vroeg verkleed, Mary.

MARY. Nou je het zegt, vader, ik kreeg een boodschap van Brocklehurst, dat hij enkele minuten voor zijn moeder zou komen, omdat hij me wilde spreken. Hij zei niet waarover, maar we weten natuurlijk waarover het gaat. Je hebt er goed aan gedaan, alles te vertellen. Oh, wat vind ik het nu verschrikkelijk... en het leek daar allemaal zo Natuurlijk.

LOAM. Gebruik dat woord nooit meer in MIJN huis, Mary.

MARY. Vader, Brocklehurst is al die twee jaar zo eerlijk tegenover mij geweest. Was hij maar niet zo eerlijk geweest, dan had je hem mijn kleine geheim niet hoeven te vertellen.

LOAM. Polly...(Eerstelt zich.)...ik bedoel Mary, het is allemaal Crichtons schuld. Hij....

MARY. Kne vader, geen woord van kwaad over hem. Ik heb toch geen durf om DAT voort te zetten; ik kan zelfs niet meer begrijpen hoe het ooit geweest is. Vader, zie je de stranden daar nog wel eens voor je; de ruisen van de zee, de zonsondergangen?

LOAM. (Een beetje verdrietig.) Ik ben ze aan het vergeten...Maar het waren gelukkige dagen; ja, de dagen hadden iets toverachtigs.

MARY. Het was glorieus. Vader, ik heb er geleefd als in ~~een droom~~ in de sprokjes van "Ruizend en een Nacht". Maar het is als was het een vorig bestaan op aarde, in de dagen van Babylon, en nu ben ik weer mezelf. Maar HIJ is altijd ridderlijk gebleven. Als het trage, luie schepsel, dat ik geweest ben veranderd is, dan heb ik dat aan HEM te danken.

(CRICHTON kondigt LORD BROCKLEHURST aan.) Vader, zou je je niet verkleeden?

LOAM. Brocklehurst, voor dat ik vertrek....

BROCKLEHURST. Loam, als je het niet erg vindt, zou ik voor het diner graag Mary alleen willen spreken.

LOAM. Maar....

MARY. Ja vader. (Loam weg. MARY luistert naar BROCKLEHURST en verwacht dat nu het ergste wel zal komen.) George, ik ben gereed.

BROCKLEH. Het is een pijnlijke zaak... ik zou wensen dat ik je dit had kunnen besparen, Mary.

MARY. Alsjeblieft, ga verder.

BROCKLEH. Wel bezien, moeten we niet vergeten dat er twee jaar voorbij zijn. Jij en ik hadden geen reden te geloven dat we elkaar ooit nog terug zouden zien.

- MARY. Ik was zo overgeleverd aan de wereld, George.
- BROCKLEE. Maar tevens is deze zaak absoluut op geen enkele wijze te verontschuldigen
- MARY. Oh.
- BROCKLEE. En datzelfde heb ik tegen moeder gezegd.
- MARY. Je hebt het haat verteld?
- BROCKLEE. Zeker, zeker, ik vertel moeder alles.
- MARY. En wat zei ze?
- BROCKLEE. Om je de waarheid te vertellen, moeder vond het te onbenullig om er aandacht aan te schenken.
- MARY. Lady Brocklehurst vond het te onbenullig om.....
- BROCKLEE. Ze zei: "Mary en ik zullen er hartelijk om lachen."
- MARY. (Woedend.) George, je moeder is een hatelijke verdorven oude vrouw.
- BROCKLEE. Mary.
- MARY. Lach er maar om, terwijl het mij altijd zal blijven kwetsen.
- BROCKLEE. Als je mij je verdriet maar zou willen laten dragen, Mary.
- MARY. (Nu verbaasd.) George, je bent de edelste man die....
(Ontroerd geeft ze hem haar beide handen en lacht onnozel.)
- BROCKLEE. Ze was een schattig vrouwtje. (Hier kijkt MARY hoogst verbaasd. Waar in 's hemelsnaam heeft hij het nu over?)
Oh, lang niet zo knap als jij. Ik verzeker je, het was slechts een onschuldige flirt; we hebben elkaar wat brieven geschreven, maar die hebben we elkaar weer terug gegeven. Het kwam allemaal doordat jullie schip zo laat terug keerde.
- MARY. George, toen je met vader lunchde in de Club.....
- BROCKLEE. Dat ging niet door. Hij liet mij weten verhinderd te zijn.
- MARY. Maar hij schreef je.
- BROCKLEE. Nee.
(MARY is gered. Hij weet van niets en ze hebben langs elkaar heen gepraat. Hij had het kennelijk over heel iets anders.....)
- MARY. Wie en wat is dat met die vrouw?
- BROCKLEE. Ze was, ze is.. tot mijn schande...een kamermeid.
- MARY. Een wat?
- BROCKLEE. Een kamermeisje, een eenvoudige bediende. Ik ontmoette haar voor het eerst toen jullie het personeel moesten bezighouden. Dus welbekeken is het allemaal jou vaders schuld. Ze heette Fisher.
- MARY. Mijn kamermeisje.
- BROCKLEE. (Met geopende armen.) Kun je me vergeven, Mary?
- MARY. Oh George, George.
- BROCKLEE. Moeder drong er op aan niets aan je te vertellen, maar...
- MARY. (Uit het diepst van haar hart.) Ik ben zo gelukkig dat je het wel hebt verteld.
- BROCKLEE. Er was niets verkeerd aan, Mary.
- MARY. Nee, natuurlijk niet.
- BROCKLEHURST. Ze zag ook wel in dat het alleen was omdat de boot zo laat was. Ik geloof dat het voor een lage bediende het glorieuze is van het leven van een lord dat haar aangetrokken zal hebben.
- MARY. Glorieuze, ja, ja, dat zal het wel zijn.

- MARY. George, het spijt me als ik iets kwaads van je moeder heb gezegd. Ze is het liefste oude vrouwtje dat ik ken.
Ik geloof George, dat voor je moeder komt ik nog een woordje met vader heb te wisselen.
- BROCKLEH. Hierover?
- MARY. Oh, nee. Hiervan vertel ik hem niets, nee, over iets heel anders.
- BROCKLEH. En je vergeeft me?
- MARY. Ja, ja ...de bootwas inderdaad erg aan de late kant, George, en ik ben blij te weten dat je niet helemaal volmaakt bent.
(Deze episode eindigt met een kus en lady MARY gaat weg. Vlak daarna kondigt CRICHTON de komst aan van LADY BROCKLEHURST? MAAR OM DAT ZIJ gravin is heet zij bij CRICHTON "de Gravin van Brocklehurst." Ze is een opzichtige, vinnige oude vrouw, wie niets in haar omgeving ontgaat: ze ziet alles en heeft iedereen en alles door.)
- LADY BROCK. Ben je alleen George?
- BROCKLEH. Moeder, ik heb haar alles verteld; ze heeft het geweldig opgevat.
- LADY BROCK. Domme jongen. (Pauze. Ze bekijkt wat allemaal van het eiland is meeg gekomen.) Zo, dit zijn de wonderen die ze ~~hebben~~ mee hebben terug gebracht. Is ze weg gegaan om haar tranen weg te vegen?
- BROCKLEH. (Trots.) Ze huilde niet moeder.
- LADY BROCK. Nee? (Ze denkt na.) Heel juist. Ik zou ook niet gehuild hebben. Ijskoud, kil zou ik toegehoord hebben. Ja dat was het.
- BROCKLEH. Moeder, ik verzeker je, zo was ze helemaal niet. Ze vergaf me onmiddellijk, en zei dat ze blij was te weten, dat ik niet helemaal volmaakt was.
- LADY BROCK. Zei ze dat?
- BROCKLEH. Ja, dat zei ze echt.
- LADY BROCK. Ik bedoel: dat zou ik nooit gezegd hebben. Maar als ik zoets gezegd zou hebben, waarom had ik dat dan gedaan? George, is Mary wel helemaal wat we denken dat ze is?
- BROCKLEH. Als ze dat niet helemaal was, zou U het toch zeker weten, moeder.
- LADY BROCK. Hou je mond jongen. Wij weten immers niet wat zich daar op dat eiland allemaal heeft afgespeeld.
- BROCKLEH. En je hebt de hele ochtend het boek van Ernest zitten bestuderen.
- LADY BROCK. Hoe weten we dat het boek de waarheid vertelt? Hoe weten we dat ze niet liegen?
- LORD BROCK. Waarom zouden ze ~~niet~~ liegen?
- LADY BROCK. Waarom niet? (Ze denkt diep na.) Als ik schipbreuk geleden had op een eiland zou ik hoogstwaarschijnlijk hebben gelogen als ik terug was gekomen. Waren er geen bedienden mee aan boord?
- BROCKLEH. Crichton, de butler.
(Hij is verbaasd te zien, dat ze op een belletje in de salon drukt.)
Maar moeder, je gaat toch niet...
- LADY BROCK. Ja, dat doe ik wel, George, en let maar eens op of Crichton zijn antwoorden begint met "het is een feit dat..".
- BROCKLEH. Waarom?
- LADY BROCK. Omdat het gewoonlijk het begin van een leugen is.
- BROCKLEH. (Terwijl CRICHTON binnen komt.) Moeder, dit soort dingen kun je niet doen in het huis van anderen.
- LADY BROCK. Ik was het die belde.. (Ze bekijkt hem door haar briljetje dat ze

aan een zilveren kettinkje om haar hals heeft hangen en dat ze nu voor haar ogen houdt.)

Dus jij was een van de schipbreukelingen.

CRICHTON. Yes, my Lady.

MY BROCK. Een aardig boek, wat Mr. Woolley heeft geschreven over jullie avonturen. (CRICHTON maakt een buiging.) Vind je ook niet?

CRICHTON. Ik heb het niet gelezen, my lady.

MY BROCK. Vreemd, dat ze jou niet ook een exemplaar hebben gegeven. En je was de enige van het personeel?

CRICHTON. Er was nog een jonge vrouw, my lady.

MY BROCK. Die wil ik wel eens zien. Zoek haar op. (CRICHTON gaat.) (BROCKLEHURST IS RAZEND op zijn moeder en wil haar haast iets doen.)

BROCKLEH. Dit is schandalig.

MY BROCK. (Verdedigt haar positie.) Eh....ik ben een moeder.....

(CATHERINE en AGATHA in grandioze avondkostuums, komen binnen. Het idee om met lady BROCKLEHURST in één kamer te zijn is voor hen echter wel beangstigend.)

Hoe gaat het met jullie, Catherine, Agatha. ZO gingen jullie op het eiland toch zeker niet gekleed, is het wel? Tussen twee haakjes, hoe GINGEN jullie eigenlijk gekleed?

(Ze hadden gedacht op alles voorbereid te zijn. Maar dit? Ze kijken elkaar aan.)

AGATHA. Eh..niet zo netjes natuurlijk, maar wel zo ongeveer dit idee.

(Ze zijn merkbaar opgelucht als Treherne binnenkomt, die wederom in dominee's kleren is gestoken.)

zo

MY BROCK. Hoe gaat het, Mr. Treherne. Er is van U niet veel in het boek te vinden, als ik had gehoopt.

TREHERNE. (Bescheiden.) Er was niet zo veel van mij te zien op het eiland, lady Brocklehurst.

(ERNEST komt binnen.)

ERNEST. How do you do, Lady Brocklehurst?

MY BROCK. Onze glorieuze schrijver.

ERNEST. Oh, dat valt wel mee. (Wat moet hij anders zeggen.)

MY BROCK. Het is net zo spannend, Mr. Woolley, als was het pure fiction.

ERNEST. Dank U wel. Het is een feit dat..... (ERNEST begrijpt niet waarom lady en lord BROCKLEHURST elkaar ineens begripvol aankijken.)

CATHERINE. Lady Brocklehurst, Mr. Treherne en ik zijn verloofd.

MY BROCK. Aha, ik begrijp het al my dears; jullie hebben het wijs geacht het eiland in de familie te houden.

(Lord LOAK en MARY, die hun prive-gesprek achter de rug hebben, komen opgelucht en zelfverzekerd binnen.)

M. (Twee handen naar zijn gast uitstrekking.) Aha, aha, kijk eens daar. Jonger dan ooit te voren, Emily.

MY BROCK. Vleier....Je schijnt nogal erg gelukkig te zijn, Mary, na.....

Y. Dat ben ik ook. Het is een feit dat... (Weer die blik van verstandhouding tussen moeder en zoon BROCKLEHURST.)

M. Heb je onze gasten aan het eiland al bewonderd, Emily? Bekijk ze maar eens goed.

LADY BROCK. Thank you Henri, ik ben blij dat je dat zegt, want ik ben juist zo vrij geweest twee van hen te vragen naar boven te komen.
(Er is een ongemakkelijke stilte als CRICHTON met TWEENY binnen komt. CRICHTON is ondoordringbaar. Aan hem is niets te merken. Alleen TWEENY is hoogst onzeker en blijft uit angst achter.)

BROCKLEH. Loam, ik sta hier helemaal buiten.

LADY BROCK. Poeh, wat heb ik dan gedaan? Je hebt me altijd gevraagd tegen het personeel te spreken, Henry, en ik wilde alleen maar ontdekken of de inzichten die je had over gelijkheid, ook op het eiland werden toegepast; het lijkt me een uitstekende kans, maar Mr. Woolley schrijft met geen woord over dit onderwerp in zijn boek.

ERNEST. Het is een feit dat.... (Weer die fatale woorden.)

LOAM. (Niet helemaal zeker van wat hij precies zal zeggen.) Emily, ik verzeker je dat....

MARY. (Koud als ijzer.) Vader, ik schaam me voor niets wat op het eiland is gebeurd en ik hoop dat het Crichton zal zijn toegestaan alle vragen van lady Brocklehurst te beantwoorden.

LADY BROCK. Zo is het, en bovendien zijn we als familie onder elkaar. (Tegen CRICHTON.) Welnu, de waarheid alsjeblieft.

CRICHTON. (Heel kalm.) Dat beloof ik, My lady.

LADY BROCK. Waren jullie allen gelijk van rang op het eiland? (Scherp)

CRICHTON. Nee, my lady. Ik mag wel zeggen dat er evenmin gelijkheid was als waar dan ook.

LADY. Alle rangen en standen werden nagekomen?

CRICHTON. Net als thuis, my lady.

LADY BROCK. En het personeel?

CRICHTON. Die kenden hun plaats.

LADY BROCK. Geweldig. Hoe kregen jullie dat voor elkaar? Jij, meiske, vertel me dat eens.

(Dit is wel het moeilijkste ogenblik voor allen.)

TWEENY. Neemt U me niet kwalijk, my lady, maar de Gouverneur deed alles

CRICHTON. In het platvloerse dialect van het personeel, my lady betekent Gouverneur niets anders dan meester.

LADY BROCK. (Naar Loam.) Ik begrijp het, jij....

LOAM. Ja, ja, zo werd ik wel genoemd.

LADY BROCK. (Tegen CRICHTON.) Gebruikte jij de maaltijden met de familie?

CRICHTON. Nee, my lady, ik dineerde apart. (Is alles nu veilig?)

LADY BROCK. En jij, meiske. At jij met Crichton?

TWEENY. No, your ladyship, ik at met Daddy...en Polly ...en de rest.

ERNEST. (Hij weet het op te lossen.) Lieve oude Daddy - hij was ons aapje. Herinner je je ons aapje nog, Agatha?

AGATEA. Natuurlijk, wat een grappig lief diertje was dat toch.

CATHERINE. (Aangemoedigd door ERNEST.) En was Polly niet een allerliefste papagaai? (Ze kijkt naar MARY.)

LADY BROCK. Aha, ik begrijp het al, hebben jullie dieren getemd?

LOAM. Ja, zo is het, zo is het.

LADY BROCK. En de maandelijks thee-middag met het personeel.....

CRICHTON. De gouverneur beoordeelde dat die niet natuurlijk waren op een eiland en ze werden afgeschaft. Orders van de Gouverneur.

BROCKLEH. Een duidelijk bewijs dat ze een vergissing waren, Loam, ook hier,

LOAM. Dat geef ik grif toe. Ik zal ze afschaffen. Emily, na onze ervaringen op het eiland denk ik er hard over om van Labour over te stappen naar de Conservatieven.

LADY BROCK. Ik ben blij dat te horen.

LOAM. Dank je Crichton, dat is alles.

LADY BROCK. (Ze kan er niet genoeg van krijgen. De anderen laten duidelijk zien dat ze het zat zijn.)
Nog een ogenblik. Jonge mensen, Crichton, blijven jonge mensen, zelfs op een eiland; ik zou me kunnen voorstellen dat er wel enige verliefdheden hebben plaatsgevonden. Klopt dat?

CRICHTON. Yes, my lady, dat klopt.

LORD BROCK. Moeder!

LADY BROCK. (Naar TWEENY.) Welke gentlemen? Hij meiske, vertel jij het maar.

TWEENY. Neemt U mij niet kwalijk, my lady.....

ERNEST. Het feit is dat.....

TWEENY. Hij was het- Mr. Ernest, your ladyship.

LADY BROCK. Met welke dame?

AGATHA. Ik heb U toch al verteld, lady Brocklehurst, dat Ernest en ik....

LADY BROCK. Ja, nu; maar jullie waren twee jaar op dat eiland. (Kijkend naar lady MARY.) Was het deze lady?

TWEENY. Nee, my lady.

LADY BROCK. Dan kan het me niet schelen wie van de anderen het was. Wel, ik geloof dat dit wel voldoende is.

BROCKLEH. Voldoende. Ikje moet je schamen, moeder. (Tegen CRICHTON.) Je bent een beste man, Crichton, en als je ooit nog eens, nadat we getrouwd zijn, van betrekking wenst te veranderen, kom dan naar ons.

MARY. Oh, nee, dat is onmogelijk.

LADY BROCK. Waarom onmogelijk? Crichton, waarom zou dat onmogelijk zijn?

CRICHTON. Ja, my lady. Ik heb het U nog niet verteld, my lord, (tegen LOAM) maar zodra U weer geheel gewend zult zijn aan het leven thuis, wens ik....ontslagen te worden.

LOAM. Ontslagen? Je gaat ons verlaten? (Toch zijn allen opgelucht, behalve de arme TWEENY.)

TREHERNE. Wat ga je hierna doen, Crichton? (Deze maakt een gebaar van: "Lofte God het weten.")

CRICHTON. Kan ik mij terugtrekken, my lord? (Hij gaat met TWEENY.)

LADY BROCK. Wat gemeen van mij, vonden jullie niet? Maar soms moet je wel eens een beetje gemeen zijn als oudere dame. Mijn zoon zal spoedig met je trouwen, Mary. En bedenk dan eens hoeveel gelegenheden je dan zult hebben het oneens met me te zijn. Zullen we daarom nu maar niet de vredesvlag zwaaien en....(Ze geven elkaar een "koud kusje".)

LOAM. Zo is het, zo is het.

(CRICHTON kondigt het avond-diner aan. Allen verlaten de salon, alleen MARY en CRICHTON blijven achter.)

MARY. Ik wens je al het geluk op aarde.
CRICHTON. Hetzelfde voor U, my lady.
MARY. Veracht je mij Crichton? Je bent de beste van ons allemaal.
CRICHTON. Op een eiland, my lady, misschien; maar in Engeland zeker niet.
MARY. Maar dan is er iets verkeerd met Engeland.
CRICHTON. My lady, zelfs van U kan ik geen kwaad woord over Engeland horen.
MARY. Vertel me nog een ding; heb je de moed nog niet verloren?
CRICHTON. No, my lady.
(Zij gaat weg, de anderen achterna. Hij draait het licht uit.)

H E T E I N D E .